

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd och till de ändringar i skattelagstiftningen som införandet av ett studielånsavdrag förutsätter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i lagen om studiestöd, inkomstskattelagen, lagen om beskattningsförfarande och lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter.

I syfte att få studiestödet att räcka till bättre och öka studiestödets sporrande effekt föreslås att de boendeutgifter som beaktas vid beviljande av bostadstillägg och beloppet av statsborgen för studielån till högskolestuderande höjs och att den som avlägger högskoleexamen inom föreskriven tid kan beviljas rätt till studielånsavdrag på skatten. Maximibeloppet av boendeutgifter som beaktas när bostadstillägg beviljas föreslås bli höjt till 252 euro. Maximibeloppet av statsborgen för studielån till högskolestuderande föreslås bli höjt från nuvarande 220 euro till 300 euro i månaden. Maximibeloppet av statsborgen till högskolestuderande som studerar utomlands föreslås bli höjt med 80 euro till 440 euro i månaden.

Rätten till studielånsavdrag föreslås gälla

en skattskyldig som har avlagt sin högskoleexamen inom en tid som föreskrivs i lagen. Studielånsavdraget föreslås vara 30 procent av det lånebelopp som uppkommit under högskolestudierna till den del det överstiger 2 500 euro. För avdraget anges ett maximibelopp motsvarande det lånebelopp som bestäms enligt omfattningen på examen. Avdraget skall göras direkt från skatterna inom de tio närmaste åren efter det år examen avläses. Den skattskyldiges rätt till studielånsavdrag, liksom även avdragets maximibelopp avgörs av Folkpensionsanstalten. Avdraget görs i beskattningen utifrån den skattskyldiges årliga amorteringar på studielånet.

Dessutom föreslås att bestämmelserna om den tid som berättigar till studiestöd för högskolestudier skall förenhetligas.

Lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2005. Det höjda beloppet för boende utgifter som beaktas vid beviljande av bostadstillägg skall dock tillämpas först från den 1 november 2005.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Nuläge.....	4
2.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Studiestöd för högskolestudier	4
Tidsbegränsningar i fråga om studiestöd för högskolestudier.....	5
Universitetens nya examensstruktur och studiedimensioneringen.....	6
Yrkeshögskoleexamina.....	7
2.2. Den internationella utvecklingen	8
Jämförelse av studiestödet i Finland och vissa andra europeiska länder	8
Nederländerna	8
Österrike	9
Norge.....	9
Sverige.....	9
Tyskland.....	9
Danmark	10
2.3. Bedömning av nuläget	10
Studiestödets tillräcklighet och sporrande effekt	10
Studiernas längd och användning av studiestöds månader	12
3. Mål och de viktigaste förslagen	12
3.1. Mål	12
Utveckling av studiestödets sporrande effekt	12
Hur reformeringen av examina inverkar på stödtiderna.....	13
3.2. Vissa alternativa modeller.....	13
Stipendiemodellen.....	13
Alternativa sätt att genomföra skattestödsmodellen.....	13
3.3. De viktigaste förslagen.....	14
Höjning av statsborgen för studielån	14
Studielånsavdrag	14
Berättigade till avdrag	14
Lånebelopp som skall beaktas vid beräkning av avdraget	16
Beslutsförfarandet i samband med studielånsavdrag	16
Verkställandet av studielånsavdraget i beskattningen.....	17
Stödtid som berättigar till studiestöd.....	17
Maximitiden för studiestöd för universitetsexamina	18
Maximitiden för studiestöd för yrkeshögskoleexamina.....	18
Ändring av grunderna för förlängning av studiestöd tiden.....	18
Höjning av gränsen för de boendekostnader som beaktas vid bostadstillägg	18
4. Propositionens konsekvenser	19
4.1. Ekonomiska konsekvenser	19

Konsekvenser för en studerandes och en studielåntagares ekonomi.....	19
Några exempel på studielånsavdrag	20
Hur de förändrade grunderna för förlängning av studiestödstiden påverkar den studerandes ekonomi	20
Statsekonomiska konsekvenser	20
4.2. Konsekvenser för myndigheternas och bankernas verksamhet	21
4.3. Samhälleliga konsekvenser	21
5. Beredningen av propositionen	22
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	22
5.2. Remissyttranden och hur de har beaktats	22
6. Samband med andra propositioner.....	23
DETALJMOTIVERING	24
1. Lagförslag	24
1.1. Lag om studiestöd	24
1.2. Inkomstskattelag	28
1.3. Lag om beskattningsförfarande	32
1.4. Lag om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	33
2. Närmare bestämmelser och föreskrifter	33
3. Ikraftträdande	33
4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	33
LAGFÖRSLAGEN	35
om ändring av lagen om studiestöd.....	35
om ändring av inkomstskattelagen	41
om ändring av 16 och 65 § i lagen om beskattningsförfarande	43
om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	44
BILAGA	45
PARALLELLTEXTER	45
om ändring av lagen om studiestöd.....	45
om ändring av inkomstskattelagen	56
om ändring av 16 och 65 § i lagen om beskattningsförfarande	60

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Regeringen har satt som mål att studietiderna skall förkortas som ett sätt att bemöta avgången bland befolkningen i arbetsför ålder från arbetsmarknaden och påskynda övergången från utbildning till arbetsliv. Hur studierna löper, liksom även studietiderna påverkas väsentligt av studerandenas studiesociala situation och av studiestödet. Det har i detta sammanhang framstått som nödvändigt att höja stödets sporrande effekt och att få det att räcka till bättre. Enligt regeringsprogrammet förbättras studerandenas studiesociala situation så att planmässiga heltidsstudier är möjliga och studietiderna förkortas.

Nivån på studiestödet har efter studiestödsskattereformen 1992 och 1994 förbättrats då den ersättningsbara procenten i fråga om bostadstillägget höjdes den 1 augusti 2000. Stödet ligger i övrigt på samma nivå som 1995, då det skars ned.

Med stöd av utredningar har studiestödets grundläggande strukturer bedömts vara fungerande. Ett av de centralaste problemen är den ringa användningen av studielån, vilket försvagar studiestödets förmåga att räcka till. Studerandenas utkomst bygger utöver på penningstödet i betydande grad på arbetsinkomster. Förfärdigandet har konstaterats fördröja framstegen i studierna.

Utifrån utredare Eero Kurris åtgärdsprogram gällande studiestödet och de studerandes studiesociala ställning (undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2003:28) har man dragit slutsatsen att de sporrande effekterna i studiestödet och dess förmåga att räcka till bättre i första hand bör förbättras genom en utveckling av studielånssystemet. En höjning av statsborgensbeloppet för studielån samt ett studielånsavdrag i beskattningen förväntas främja ett målinriktat studiearbete och utexaminering inom skälig tid. Bestämmelser om den nya förmånen föreslås ingå i lagen om studiestöd och i fråga om skattelagstiftningen i inkomstskattelagen, lagen om beskattningsförfarande och lagen om offentlighet och sekretess i fråga om

beskattningsuppgifter.

Lagstiftningen om studiestöd bör även beakta de ändringar i högskolornas examina och i examensstrukturen som träder i kraft vid ingången av läsåret 2005—2006 samt de organisatoriska ändringarna i undervisningen utifrån den nya studiedimensioneringen. Utgångspunkten är att grunderna för hur stötden dimensioneras skall förenhetligas inom högskolesektorn. Det är också nödvändigt att se över bestämmelserna om den tid som berättigar till studiestöd, särskilt i fråga om författningsnivån enligt de krav som grundlagen ställer.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Studiestöd för högskolestudier

Den huvudsakliga formen av stöd för studier är studiestödet enligt lagen om studiestöd (65/1994) och förordningen om studiestöd (260/1994). Stödet består av en studiepenning och ett bostadstillägg samt statsborgen för studielån, vilka alla betalas med statliga medel. Bestämmelserna om studiestödets förmåner ingår i studiestödslagens 2 §.

Maximibeloppet på stödet för högskolestudier uppgår till 650,56 euro i månaden. Studiepenningen utgör 259,01 euro och bostadstillägget 171,55 euro per månad av summan. Bestämmelser om storleken på statsborgen finns i lagens 16 §. Beloppet av statsborgen för studielån är 220 euro per stödmånad för den som fyllt 18 år och 310 euro för den som får vuxenutbildningsstöd. Om den sökande är yngre än 18 år beviljas 160 euro i borgen. Rätten till högre statsborgen börjar vid ingången av den månad då den studerande fyller 18 år. Beloppet av statsborgen för studielån för den som studerar utomlands är 360 euro per stödmånad.

Statsborgensbeloppet höjs under de terminer då studeranden får studiestöd med det tillägg på studielånet som kreditinstituten beviljar studeranden för betalning av den stu-

dielåneränta som förfaller till betalning under läsåret. Räntorna läggs halvårsvis till studielånskapitalet till den del räntan överstiger en procent av kapitalet under de terminer för vilka låntagaren får studielån samt under en termin närmast efter ett sådant läsår.

Studerandena stöds också via beskattningen. En skattskyldig har enligt 58 § i inkomstskattelagen (1535/1992) rätt att från sina kapitalinkomster dra av räntorna på sina skulder, om skulden avser en av staten eller Ålands landskapsstyrelse garanterad studieskuld. Om den skattskyldiga saknar kapitalinkomster eller beloppet är mindre än de ådragsgilla räntorna, avdras från skatten på förvärvsinkomst en andel av räntorna motsvarande kapitalinkomsternas inkomstskatteprocent som underskottsgottgörande. I kommunalbeskattningen beviljas dessutom ett studiepenningsavdrag på basis av studiepenningen. Bostadstillägg och ränteunderstöd enligt lagen om studiestöd är dessutom skattefria.

Vid högskolorna finns för studiestödsuppgifterna en studiestödsnämnd. Bestämmelser om nämndens uppgifter finns i lagens 9 a §. Studiestödsnämnderna har till uppgift att följa framgången i studierna och på eget initiativ eller på begäran av Folkpensionsanstalten eller den studerande ge utlåtande om studieframgången, ange tillräcklig omfattning i fråga om studier som bedrivs under sommaren eller utomlands och i enskilda fall ge utlåtande till Folkpensionsanstalten.

Om framgången i studierna inte är tillräcklig skall studiestödsnämnden höra den studerande innan den ger sitt utlåtande.

Tidsbegränsningar i fråga om studiestöd för högskolestudier

Bestämmelser om tidsbegränsningar i fråga om studiestödet för högskolestudier finns i 7 § 2 mom. i studiestödslagen. Studiestöd beviljas för den tid då den studerande bedriver heltidsstudier. Studiestöd för högskolestudier kan fås för sammanlagt högst 70 månader. För avläggande av en högre högskoleexamen kan studiestöd dock fås för högst 55 månader. För en högre högskoleexamen eller ett utbildningsprogram som förutsätter en speciellt omfattande arbetsinsats kan maxi-

mitiden för studiestöd förlängas genom beslut av undervisningsministeriet. Med stöd av denna bestämmelse har utfärdats undervisningsministeriets förordning om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamina och grunderna för förlängning av maximitiden (257/2003). Enligt förordningen är maximitiden för studiestöd 65 månader i veterinärmedicine licentiatexamen och medicine licentiatexamen samt högre högskoleexamen, om huvudämnet eller den ämnesgrupp till vilket huvudämnet hör är asiatiska och afrikanska språk och kulturer. Maximitiden för studiestöd är enligt förordningen 60 månader i arkitektexamen, diplomingenjörsexamen, magisterexamen i bildkonst, landskapsarkitektexamen, musikmagisterexamen och psykologie magisterexamen. Undervisningsministeriet fastställer den maximitid som berättigar till studiestöd för utbildning som är kortare än för högre högskoleexamen. Ministeriet har utfärdat följande beslut:

- undervisningsministeriets beslut om den maximitid som berättigar till studiestöd för utbildning som är kortare än högre högskoleexamen (undervisningsministeriet D:116/011/1994),

- undervisningsministeriets beslut om maximitiden för studiestöd vid övergång från vicesnotarieexamen till rättsnotarieexamen (undervisningsministeriet D:21/011/1994) samt

- undervisningsministeriets beslut om fastställande av den maximitid som berättigar till studiestöd för yrkeshögskolestudier (undervisningsministeriet D:9/011/1997).

Enligt undervisningsministeriets beslut om fastställande av den maximitid som berättigar till studiestöd för yrkeshögskolestudier (9/011/1997) är maximitiden för studiestöd 45 månader när examens omfattning är 140 studieveckor, 50 månader när omfattningen är 160 studieveckor och 55 månader när omfattningen är 180 studieveckor. Dimensioneringen av maximitiden baserar sig på att yrkeshögskolorna i början inom många branscher iakttog ett tio månaders läsarssystem.

I 7 a § i studiestödslagen bestäms om förlängning av maximitiden för studiestöd för en högre högskoleexamen. En studerande som har fått studiestöd under den maximitid som fastställts för avläggande av en högre högskoleexamen kan ytterligare beviljas stu-

diestöd för den återstående tiden av studierna, dock högst för nio månader. Ett villkor är att studeranden visar att studierna fördröjts på grund av sjukdom som avsevärt inverkat på framgången i studierna eller av något annat synnerligen vägande skäl. Förlängd tid kan dock beviljas endast i det fall att studier på heltid under högst ett läsår anses vara en förutsättning för avläggande av examen. Förlängning beviljas inte studerande som redan har beviljats studiestöd under 70 månader. Undervisningsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om saken. I fråga om grunderna för förlängning av maximitiden bestäms närmare i nämnda förordning av undervisningsministeriet om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamina och grunderna för förlängning av maximitiden. Enligt förordningen söks förlängning av maximitiden för studiestöd i fall som avses i 7 a § i lagen om studiestöd hos studiestödsnämnden.

Till ansökan skall fogas ett läkarintyg eller en annan tillräcklig utredning om att det finns förutsättningar för förlängning. I fråga om omfattningen av de återstående studierna skall lämnas in en utredning, som bekräftats av fakulteten, avdelningen eller den institution som ger undervisningen, och en studieplan. När det gäller ett pågående slutarbete skall studeranden visa ett utlåtande av handledaren om i vilket skede arbetet är och om den arbetsinsats som ytterligare krävs. Studierna kan anses gå att slutföra under högst ett läsår, om studeranden presenterar en studieplan enligt vilken det är möjligt att avlägga examen under ett läsår samt en utredning om att omfattningen av de studier som återstår av examen är högst 40 studieveckor.

Universitetens nya examensstruktur och studiedimensioneringen

Bestämmelser om universitetsexamina finns i universitetslagen (645/1997). Strukturen i universitetens grundexamina har reviderats genom en ändring av universitetslagen (715/2004). Grunden för den utbildning som leder till högre högskoleexamen är från början av höstterminen 2005 lägre högskoleexamen eller annan utbildning på motsvarande nivå, om det inte genom förordning av stats-

rådet föreskrivs att grunden för utbildningen är gymnasiestudier eller annan utbildning på motsvarande nivå.

I den med stöd av 7 § 3 mom. och 9 § 3 mom. i universitetslagen givna förordningen av statsrådet om universitetsexamina (794/2004), nedan examensförordningen, bestäms om målen, omfattningen och strukturen för lägre och högre högskoleexamina.

Examensförordningen träder i kraft den 1 augusti 2005. Genom förordningen upphävs de 20 gällande förordningarna om universitetsexamina. I examensförordningen bestäms om målen, omfattningen och strukturen för lägre och högre högskoleexamina och i övrigt består den i huvudsak av bestämmelser ur de gällande examensförordningarna. En studerande som vid examensförordningens ikraftträdande studerar för en examen enligt de upphävda förordningar som avses i 29 § har enligt övergångsbestämmelserna i lagen om ändring av universitetslagen (715/2004) rätt att övergå till att studera enligt denna förordning eller fortsätta studierna enligt de upphävda förordningarna.

En studerande kan för en examen enligt denna förordning räkna sig till godo studieprestationer som har ingått i studier enligt de upphävda förordningarna, på det sätt som universitetet bestämmer. Dimensioneringsgrunden för examina ändras från studieveckor till studiepoäng. Universitetet skall ordna den utbildning omfattande 180 studiepoäng som enligt 8 § i den nya examensförordningen krävs för lägre högskoleexamen så, att en heltidsstuderande kan avlägga examen på tre läsår. Ett undantag är de studier på 210 studiepoäng som krävs för kandidatexamen i bildkonst, där den målsatta tiden är tre och ett halvt läsår. I examensförordningens 13 § bestäms om omfattningen på studierna för en högre högskoleexamen. Med en lägre högskoleexamen eller utbildning på motsvarande nivå som grund kan omfattningen på de studier som krävs för högre högskoleexamen, enligt paragrafen variera mellan 90 och 180 studiepoäng och studietiden mellan två och tre läsår. De studier för en högre högskoleexamen som dimensionerats till 300 studiepoäng skall då ordnas så att studierna kan fullgöras på fem läsår. Studierna för psykologie magisterexamen, musikmagisterexamen och

magisterexamen i bildkonst omfattar totalt 330 studiepoäng och skall ordnas så att examen kan avläggas på fem och ett halvt läsår.

Studierna för veterinärmedicine licentiatexamen och medicine licentiatexamen omfattar totalt 360 studiepoäng och skall ordnas så att examen kan avläggas på sex läsår. I förordningens 14 § bestäms om ordnande av utbildning som leder till högre högskoleexamen och utbildningens omfattning då lägre högskoleexamen inte ingår i utbildningen. Med stöd av paragrafen skall de studier som krävs för medicine licentiatexamen ordnas så att en heltidsstuderande kan avlägga examen på sex läsår. De studier som krävs för odontologie licentiatexamen skall ordnas så att en heltidsstuderande kan avlägga examen på fem läsår. I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av universitetslagen (2005/2005), som avges samtidigt med denna proposition, föreslås att de målsatta tiderna för universitetsexamina föreskrivs på lagnivå. De målsatta tiderna ändras inte jämfört med gällande målsatta tider.

Enligt regeringsprogrammet skall undervisningsministeriet utarbeta ett åtgärdsprogram genom vilket avläggande av examina inom utsatt tid främjas. Undervisningsministeriet har i detta syfte utarbetat ett åtgärdsprogram för att påskynda högskolestudierna. Förslagen i programmet utgår från att de yttre villkoren för examensstudier bör justeras för att regeringsprogrammets mål om en förbättring av sysselsättningen och ett säkerställande av tillgången på högt utbildad arbetskraft skall nås. Målet är en flexibel examensstruktur som gör det möjligt att inleda universitetsstudier med olika utbildningsbakgrund och att de som utexamineras från universiteten och yrkeshögskolorna övergår till uppgifter där det förutsätts sådant kunnande som en högskoleexamen medför vid en yngre ålder än för närvarande. Målet för åtgärderna i syfte att effektivisera universitetsstudierna är att antalet avlagda universitetsexamina per år ökar med 3 000. Yrkeshögskolestudierna skall effektiviseras så att antalet utexaminerade per år ökar med 2 500. En effektivisering av studierna uppnås i betydande utsträckning genom de redan igångsatta åtgärderna för att utveckla examina och studiearbetet.

Åtgärdsprogrammet för kortare studietider kräver ändringar i universitetslagen. I den regeringsproposition med förslag till lag om ändring av universitetslagen som avges till riksdagen samtidigt med denna proposition föreslås att man i universitetslagen tar in bestämmelser om studierätten för studerande som bedriver studier för en lägre eller högre högskoleexamen.

Yrkeshögskoleexamina

Bestämmelser om grunderna för yrkeshögskoleexamina finns i 18 § i yrkeshögskolelagen (351/2003). I fråga om yrkeshögskoleexamina, examensmål och studiernas struktur samt andra grunder för studierna föreskrivs enligt paragrafen genom förordning av statsrådet och med stöd av förordningen i yrkeshögskolans examensstadga. Enligt 5 § i den förordning av statsrådet om ändring av statsrådets förordning om yrkeshögskolor (497/2004) som trädde i kraft vid ingången av 2005 motsvarar den arbetsinsats som i genomsnitt krävs för att fullgöra ett läsårs studier 60 studiepoäng. Omfattningen av de studier som leder till yrkeshögskoleexamen är 180, 210 eller 240 studiepoäng. Av särskilda skäl kan undervisningsministeriet fastställa studiernas omfattning till mer än 240 studiepoäng.

Omfattningen på de studieperioder i läroplanen för ett utbildningsprogram som fastställs i studieveckor förvandlas till studiepoäng senast den 1 augusti 2005. Utöver yrkeshögskoleexamina är det i yrkeshögskolorna möjligt att avlägga påbyggnadsexamina vid yrkeshögskolor enligt lagen om försök med påbyggnadsexamina vid yrkeshögskolorna (645/2001). En regeringsproposition om att systemet för påbyggnadsexamina vid yrkeshögskolorna skall bli permanent från den 1 augusti 2005 kommer att lämnas till riksdagen under vårsessionen.

Enligt 24 § i yrkeshögskolelagen har en studerande rätt att genomföra de studier som leder till yrkeshögskoleexamen enligt utbildningsprogrammet och läroplanerna samt enligt de grunder som anges i yrkeshögskolans examensstadga. En heltidsstuderande skall slutföra studierna inom en tid som är högst ett år längre än studiernas omfattning. En

studerande kan på basis av en frånvaroanmälan vara frånvarande under sammanlagt två läsår. Denna tid räknas inte in i maximistudietiden. När det gäller andra studerande bestäms i yrkeshögskolans examensstadga om grunderna för maximistudietiden för de studier som avses i 1 mom. Enligt lagens 25 § förlorar en studerande som inte har anmält sig på det sätt som bestäms i 23 § sin studierätt. Om en sådan studerande senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem, skall han eller hon på nytt hos yrkeshögskolan ansöka om studierätt. En studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som anges i 24 § 2 mom. förlorar sin studierätt, om inte yrkeshögskolan av särskilda skäl beviljar den studerande extra tid för att slutföra studierna. En studerande kan hos yrkeshögskolans styrelse skriftligen söka rättelse i ett beslut som gäller förlust av studierätten.

2.2. Den internationella utvecklingen

Jämförelse av studiestödet i Finland och vissa andra europeiska länder

I de nordiska länderna uppmuntras studier med studiestöd som betalas till den studerande. I Sverige och Norge är studiestödet inriktat på lån och i Danmark och Finland på studiepenningar. I Island utgörs studiestödet helt av lån. Bara i Finland är studielånet banklån.

I Norge försöker man främja en snabb utexaminering och användning av lån genom ett system där en studerandes lån delvis förvandlas till studiepenning, om utexamineringen sker inom utsatt tid. Ett liknande system tillämpas även i Nederländerna. I Norden och Nederländerna beaktas bara den sökandes egna inkomster när studiestöd beviljas för högskolestudier. I andra länder i Europa beaktas även föräldrarnas ekonomiska ställning när stöd beviljas. I många länder tillämpas utöver eller som ett alternativ till det behovsprövade studiestödet skatteavdrag, som i regel beviljas den studerandes föräldrar (t.ex. Österrike och Tyskland). I andra än de nordiska länderna finns en föreskriven åldersgräns för stöd till unga. Heltidsstudier och tillräckliga framsteg är centrala stöd villkor i de europeiska studiestödssystemen. Även stödtiden är begränsad. Möjligheterna

till avvikelser och grunderna för dessa varierar från land till land.

Studiestödet i Finland ligger för tillfället på medelnivå jämfört med andra europeiska länder, men är lägst i Norden. Det finländska studiestödets köpkraft avviker dock inte i förhållande till en löntagares köpkraft på ett avgörande sätt från studiestödets inhemska köpkraft i de andra nordiska länderna, och de studerandes levnadsnivå är således jämfört med andra medborgares tämligen likadan i hela Norden. Mätt med utvecklingen av studiestödsnivån har de studerandes ställning i Finland inte förbättrats lika mycket som i de andra nordiska länderna. Detta framgår av en utredning gjord i samarbete mellan de nordiska studiestödsmyndigheterna, där studiestödets utveckling och maximibelopp jämfördes med en industriarbetares lön i respektive land. De tidsserier som har insamlats allt sedan 1980-talet visar att utvecklingen av det danska studiestödet har varit mest systematiskt. Det finländska studiestödet utvecklades i samband med studiestödsreformen läsåret 1992—93 och då låg det på näst högsta nivå efter Danmark. Platsen som tvåa förlorades till Norge läsåret 1997—98. Sveriges och Islands maximala stödbelopp gick förbi Finlands vid millennieskiftet.

I Finland används studielån för att finansiera studier i mindre skala än i de övriga nordiska länderna. Ur den studerandes synvinkel kan det således i det finländska systemet ses som en god sida att studiepenningen utgör en betydande andel, vilket minskar skuldbördan på grund av studier. Till exempel kan en högskolestuderande som studerar i fem år (9 mån/läsår) komma upp till ett studielånskapital på högst ca 10 000 euro, medan motsvarande summa i Danmark är 14 000, i Sverige 24 000, i Norge 29 000 (10 mån/läsår) och i Island 44 500 euro. För närvarande har en finländsk högskolestuderande vid utexamineringen från universitetet lån på i genomsnitt 6 400 euro. Genomsnittslånet för de utexaminerade från yrkeshögskolorna är 5 700 euro. På årsnivå använder 40 procent av alla som avlägger en högskoleexamen studielån i något skede av studierna.

Nederländerna

Studiestödet består av ett basstöd (studiepenning och lån) för heltidsstuderande och av en frivillig lånedel, som föräldrarna kan få ersättning för i form av skatteavdrag. Därtill kan en studerande få behovsprövat studiepenning, som beviljas med beaktande av föräldrarnas inkomster.

Basstödet uppgår för en självständigt boende högskolestuderande till totalt 716 euro i månaden. Stödet betalas till en början i form av lån för den normativa studietiden för en examen, vanligen 4–5 år, dvs. 48 eller 60 månader. Stödet omvandlas, fränsett den frivilliga lånedelen, till studiepenning först när studierna framskrider tillräckligt. För att studiestödet skall omvandlas till studiepenning måste 50 procent av studierna genomföras under det första studieåret. Studierna skall slutföras inom 10 år räknat från det de inleds. Ett ytterligare villkor är att studierna skall inledas innan studeranden fyller 30 år. För studier som överskrider den normerade tiden finns möjlighet till studielån. Om en studerande som är yngre än 30 år inte uppfyller villkoren för att få studiestöd, t.ex. på grund av att stödtiden tar slut, deltidstudier, studier utomlands eller ålder, kan den studerandes föräldrar i beskattningen beviljas behovsprövat avdrag på sin beskattningsbara inkomst.

Österrike

Den huvudsakliga stödformen är den behovsprövade studiepenningen, som för en ensamboende högskolestuderande är 424 euro i månaden. För att få detta stöd krävs att studeranden gör framsteg i studierna och avlägger examen inom en tid som är högst ett år längre än studiernas omfattning. Stödet är avsett för endast en högskoleexamen. Stöd beviljas inte om studeranden byter studieområde flera än två gånger, om det inte finns grundad anledning. En studerande utan familj måste inleda studierna före 30 års ålder.

Studiepenningen för att slutföra studierna betalas för en begränsad tid för slutarbeten som görs av studerande som förvärsarbetar vid sidan av studierna och som vill slutföra sina studier. Åldersgränsen är 41 år. Stödbeloppet är 500–1 090 euro beroende på förvärsarbetsgrad. Det kan höjas på basis av

antalet barn.

Resultatbaserat stipendium uppgående till minst 700 euro per läsår kan fås av en studerande som gått framåt i studierna med goda vitsord. För att få den sporrande studiepenningen, som betalas av universitetet, fordras att studierna avancerar bättre än genomsnittet. Stödbeloppet är 700–3 600 euro per läsår. Studerandens föräldrar har upp till en viss inkomstgräns rätt till skatteavdrag beroende på studerandens ålder. Till exempel för ett barn som har fyllt 19 år är avdraget per månad 145–170 euro beroende på antalet barn i familjen. Även studeranden kan ha rätt till skatteavdrag, om arbetet ansluter sig till studierna och arbetsinkomsterna är tillräckliga.

Norge

En självständigt boende högskolestuderande kan under läsåret på basis av sina egna inkomster få behovsprövat studiestöd till 967 euro i månaden under högst tio månader. Stödet kan till 40 procent (387 euro/mån) beviljas som stipendium på basis av dels tillräckliga studieresultat under läsåret (25 %), dels avlagd examen (15 %). Examen måste avläggas inom föreskriven tid. Syftet med lånesystemet är att effektivisera studierna och förkorta studietiderna. Examsstrukturen och dimensioneringen av högskoleexamina är totalreviderade sedan höstterminen 2003.

Sverige

Studiestödet för högskolestuderande består av en studiepenning (bidragsdel) och en lånedel, tillsammans studiemedel. Den studerandes egna inkomster beaktas när den som beviljas studiestöd är myndig. För studerande i eget boende är studiemedlen per månad 814 euro, varav bidragsdelen utgör 280 euro. Deltidsstuderande får studiestöd utifrån i vilken mån studierna motsvarar heltidsstudier (50/75 %). Det krävs studieresultat för att studiestöd skall betalas. Inkomstgränserna har bestämts så att de är högre för deltidsstuderande än för heltidsstuderande.

Tyskland

Studier stöds med studiestöd (studiepen-

ning och studielån) och skatteavdrag. Stöd för högskolestudier beviljas med hänsyn till studerandens egna och makens inkomster samt i regel även föräldrarnas inkomster. Studiestödet är till 50 procent studiepenning (292,5 euro/mån) och till 50 procent (292,5 euro/mån) studielån, som inte kan avsägas om man tar studiepenning. Studerande som bor självständigt beviljas också ett bostadstillägg på 197 euro. Totalt kan den som bor självständigt få stöd på upp till 782 euro i månaden. För att en studerande skall få stöd krävs heltidsstudier och under 30 års ålder. Åldersgränsen är högre, bl.a. om studeranden bildat familj. För fortsatt utbetalning av stödet krävs tillräckliga framsteg i studierna, vilket kontrolleras i slutet av det fjärde läsåret.

Studielånen beviljas av statliga medel. Återbetalningen av ett lån avskrivs delvis (25 % av lånet), om den utexaminerade hör till de 30 procent som klarat sig bäst i studierna. Återbetalningen är högst 10 000 euro, även om den lånesumma som lyfts är större. Återbetalningstiden är högst 30 år. När stödtiden har löpt ut är det möjligt att få banklån för ett års tid för att slutföra studierna.

En studerandes föräldrar är berättigade till skatteavdrag, om det studerande barnet är i åldern 18—27 år. Avdraget görs från inkomsterna och uppgår till 154—179 euro per månad, beroende på barnens antal. Alternativt utbetalas barnbidrag. En studerandes föräldrar kan även få behovsprövat skatteavdrag.

Danmark

Studiestödet består av en studiepenning (studiebidrag) samt ett lån som beviljas med hänsyn till studerandens egna inkomster. För en högre högskoleexamen är stödtiden 70 månader och stödet kan under ett läsår fås i tolv månader. Stödbeloppet för en högskolestuderande som bor självständigt är 918 euro i månaden, varav bidraget är 607 euro. Under det sista läsåret kan studeranden få stödet till dubbelt belopp, om han eller hon har stödtid kvar. Syftet med det förhöjda stödet är att ge ekonomiska förutsättningar för heltidsstudier. Det tvådubbla stödet är ett alternativ till för-

värvsarbete, som är mycket typiskt mot slutet av studierna och innebär att studietiden förlängs.

2.3. Bedömning av nuläget

Studiestödets tillräcklighet och sporrande effekt

Efter studiestödsreformen har studiestödet ändrats i syfte att få det att räcka till bättre genom att rätten till studiestöd till fullt belopp även började gälla 18- och 19-åriga högskolestuderande 1997 och 1998, studiestödet och arbetsinkomsterna samordnades från 1998 och procenten för i vilken utsträckning bostadstillägget är ersättbart höjdes till 80 procent år 2000. De kriterier och metoder för kontroll av studieförfrågningar som används då studiestöd beviljas har också utvecklats. Ändamålet med studiestödssystemet är att trygga utkomsten under studietiden. Därigenom är syftet att skapa förutsättningar för effektiva studier. Förutom att trygga utkomsten är det meningen att studiestödet skall bidra till att effektivisera studierna så att studiestöd för högskolestudier beviljas för en begränsad tid och att kravet för fortsatt beviljande är tillräckliga framsteg i studierna. Studieförfrågningarna kontrolleras varje år och beslutsfattaren kan sluta bevilja studiestöd, om studeranden inte studerar. Syftet med relateringen av årsinkomstgränsen till antalet stödmånader är att styra användningen av stödet till heltidsstudier.

Studiestödet och arbetsinkomsterna har jämkats samman så att studeranden har möjlighet att arbeta vid sidan av studierna på ett mycket flexibelt sätt. Systemet tar hänsyn till individuella situationer så att den studerande kan söka stöd bara för vissa månader eller annullera utbetalningen av stödet eller betala tillbaka stöd, om arbetsinkomsterna överstiger årsinkomstgränsen för rätt till stöd. Systemet stöder även genomströmningen, eftersom studiestöd inte krävs tillbaka utifrån de inkomster den utexaminerade har efter avslagd examen.

Nivån på studiestödet och inkomstgränserna för stöd ligger på samma nivå som i mitten på 1990-talet, trots att både kostnads- och inkomstnivån har stigit. Den boendekost-

nadsgräns som beaktas i bostadstillägget (det s.k. hyrestaket) släpar efter hyresnivåhöjningen så att hyran för över 70 procent av dem som får bostadstillägg överstiger kostnadsgränsen. De studerande tar arbete för att förbättra sin utkomst. Över hälften av högskolestuderandena förvärvsarbetar vid sidan av studierna, vilket fördröjer utexamineringen. Att skaffa sig arbetserfarenhet vid sidan av studierna upplevs även ge bättre möjligheter att få en plats i arbetslivet efter utexamineringen.

Maximibeloppen på de månatliga stöden för studier i hemlandet består till 33,8 procent av lån. Att studielånet är en del av studiestödet framhäver stödets investeringskaraktär. Statsborgen för studielån gör det möjligt att få lån utan andra säkerheter. Studielånet uppfattas dock inte alltid som en del av studiestödet. Skuldsättningen bland studerande gick ned i samband med studiestödsreformen 1992, vilket också var ett av målen med reformen. Skuldsättningen skulle minska genom att studiepenningssdelen förstörades. Samtidigt förkortades stödtiden. Efter studiestödsreformen lyfte under första hälften av 1990-talet bara 20 procent av studerandena studielån på grund av den höga ränterivån. Benägenheten att ta lån har därefter ökat i och med att ränterivån sänkts. Cirka 40 procent av högskolestuderandena tar studielån under sin studietid. I genomsnitt hade de som utexaminerades från högskolorna år 2003 ett lån på 6 350 euro, vilket är ca hälften av det maximala lånebelopp som kan bestämmas utifrån 55 stödmånader. Motsvarande summa för dem som utexaminerades läsåret 1990–1991, då studiestödet var lånedominerat, uppgick till 55 756 mark (ca 9 400 euro). År 2003 hade 61 procent av dem som avlagt examen vid ett universitet överhuvudtaget inget lån. Bland yrkeshögskolestuderandena används studielån för att finansiera studierna något mer än bland universitetsstuderandena. År 2003 hade de som utexaminerades från en yrkeshögskola i genomsnitt studielån på 5 700 euro, vilket är 70 procent av det maximala lånebeloppet bestämt utifrån i snitt fyra studieår. År 2003 hade 58 procent av dem som avlade yrkeshögskoleexamen överhuvudtaget inget lån. Enligt en jämförande europeisk studie från

2002 av åtta länder, Euro Student. Social and Economic Conditions of Student life in Europe 2000, är föräldrarnas stöddel som finansieringskälla för studier minst i Finland. Också förvärvsarbete vid sidan av studierna är mindre vanligt i Finland än i jämförelseländerna. När en finländsk studerande förvärvsarbetar är arbetsinkomsterna och den tid som används för arbete större än i de flesta andra länder. Genom en enkätundersökning om studerande från 2003 som publicerades i januari 2005, (Berndtson T. Enkätundersökning – studerande 2003. Studerandes utkomst och utkomstsvårigheter. Helsingfors: FPA, Social trygghet och hälsa: rapporter 65, 2004) klarades inkomster och utgifter, förvärvsarbete, boende, studier och förväntningar inför framtiden bland högskolestuderande år 2003. Undersökningen visade att inkomstmedianen för alla som besvarade enkäten var 680 euro i månaden. De viktigaste inkomstkällorna för högskolestuderande utan familj var enligt undersökningen studiepenningen och bostadstillägget. Förvärvsarbete under terminerna kompletterade utkomsten för över hälften av studerandena. Stöd från föräldrarna utgör den tredje viktigaste utkomstkällan, medan studielånet kommer först på fjärde plats. Totalt ca 40 procent av dem som besvarade enkäten hade lyft studielån. Den överlägset största utgiften för de studerande är boendet, medan maten kommer på andra plats. Sammanlagt står dessa nödvändiga utgifter för en andel på ca 60 procent. Studielånet uppfattas enligt undersökningen inte som en del av studiestödet och i sin nuvarande form fungerar det inte heller som buffert för att motverka problem med utkomsten, eftersom studerandena är ovilliga att lyfta studielån. Oviljan att lyfta lån beror enligt undersökningen bl.a. på principen att undvika lån samt arbetsinkomster och oro inför framtiden.

I en intervjuundersökning som Bankföreringen gjorde våren 2004 ställdes frågor om de ungas användning av pengar. Av de intervjuade ansåg bara var tionde (av dem som använde pengar till studier) studielånet som den viktigaste framtida finansieringskällan för studier. Både finansiering från föräldrarna och egna besparingar hade ökat något i betydelse som viktigaste finansieringskälla. För

42 procent av universitets- och högskolestuderandena är förvärvsarbete den viktigaste formen av studiefinansiering.

Studiernas längd och användning av studie-stödmånader

Vid sidan av de ekonomiska orsakerna har också studieförhållandena konstaterats ha betydande inverkan på framstegen i studierna. Långa studietider är ett problem främst när det gäller universitetsstudier. Tiden det tar att avlägga en examen varierar mellan olika utbildningsområden. År 2003 var medianen för studietidens längd för en högre högskoleexamen sex år. Cirka 65 procent utexamineras på högst sju år. Cirka 75 procent har avlagt högre högskoleexamen 15 år efter att studierna inleddes. De som avbrutit studierna eller bytt utbildning utgör enligt detta ca 25 procent. Medianerna för studietiden fram till avlagd examen varierar i hög grad från ett utbildningsområde till ett annat. År 2003 var mediantiden inom teater- och dansområdet fyra år och i hälsovetenskaper fyra och ett halvt år. Inom de pedagogiska vetenskaperna avlades examina på fem år. De längsta studierna hade arkitekterna, som avlade examen på elva år räknat i mediantid. På det teologiska, humanistiska och veterinärmedicinska området samt musikområdet var mediantiden sju eller sju och ett halvt år. På det samhällsvetenskapliga, juridiska, naturvetenskapliga, idrottsvetenskapliga, lant- och skogsbruksvetenskapliga och det psykologiska, odontologiska, medicinska och farmaceutiska området samt för diplomingenjörer var mediantiden sex eller sex och ett halvt år.

Vid yrkeshögskolorna var den genomsnittliga studietiden för en examen 4,1 år i ungdomsutbildningen och 3,1 år i vuxenutbildningen år 2003. Den längsta genomsnittliga studietiden i ungdomsutbildningen hade teknik och kommunikation, kultur samt naturbruk och miljöområdet (4,4 år) och i vuxenutbildningen det samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området (3,5 år). Antalet använda stödmånader för en högskoleexamen är störst på områden med långa studietider och/eller omfattande examen. Av dem som avlade högre högskoleex-

amen 2002 hade ca 85 procent lyft studie-stöd, medan motsvarande tal för dem som avlade yrkeshögskoleexamen var 77 procent. Omkring hälften av alla högskolestuderande lyfter stöd ännu det år de blir färdiga. Medianen för antalet använda stödmånader för dem som avlagt högre högskoleexamen 2002 var 48 och för dem som avlagt yrkeshögskoleexamen 32, medan motsvarande tal år 2003 var 49 respektive 32. Medianen för den tid det tagit att avlägga en högre högskoleexamen är lägre än den genomsnittliga för en anmärkningsvärd del av dem som avlagt examen inom det tekniska, konstindustriella, farmaceutiska, ekonomiska eller pedagogiska området. I regel överskrider den av dem som avlagt examen vid humanistiska, matematisk-naturvetenskapliga, skogsvetenskapliga, juridiska, samhällsvetenskapliga, medicinska, veterinärmedicinska eller teologiska fakulteten. Även de som avlagt examen inom teater- eller musikområdet eller blivit arkitekter har använt fler stödmånader än genomsnittet. Medianen för den stödtid som använts för avlagda yrkeshögskoleexamina varierar enligt examens omfattning. Mediantiden överskrider för en del av dem som avlagt examen inom social- och hälsovårdsbranschen, kultur, byggnadsbranschen, teknik och kommunikation, eller skogsbranschen, mediebranschen, hantverk och konstindustri, musik eller teater och dans. På dessa områden är examinas omfattning i huvudsak 160-180 studieveckor och studietiden enligt omfattningen 4-4,5 läsår. Mediantiden utgör typtid eller så underskrider den rentav inom handel och administration, där omfattningen på en examen är 140 studieveckor och studietiden enligt omfattningen tre och ett halvt läsår.

3. Mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Utveckling av studiestödets sporrande effekt

Propositionens syfte är att få studiestödet att bättre räcka till under den tid de studerande bedriver heltidsstudier och sporra de studerande att ta examen inom rimlig tid. En förbättrad nivå på studiestödet leder till ef-

fektivare studier, vilket är avsett att stödja det mål som anges i statsminister Vanhanens regeringsprogram, enligt vilket de ungas steg in i en utbildning och övergången från utbildning till arbetsmarknad skall påskyndas. Följden väntas bli en längre arbetskarriär för de unga. För att bidra till att sysselsättningsmålet uppnås föreslås att en ny form av studiestöd införs som ett skattestöd. En studielåntagare skall då han eller hon betalar av på sitt studielån kunna få en del av amorteringarna som ett skatteavdrag. Syftet med studielånsavdraget är att sporra den studerande att genomföra de studier som krävs för examen inom rimlig tid. Grunderna för att erhålla studielånsavdrag har definierats så, att de stöder uppnåendet av målen för reformeringen av högskolornas examensstruktur. Avdraget skall basera sig på högst det lånebelopp som bestäms enligt den tid som motsvarar examens omfattning. Avsikten är att förmånen skall gälla dem som studerat på heltid och systematiskt, men förmånen beviljas också studerande som har lyft lån och trots personliga svårigheter avlägger examen inom föreskriven tid. Den föreskrivna tiden är av denna orsak längre än den tid för avläggande examen som motsvarar examens omfattning. Om studierna dragit ut på tiden på grund av värnplikt, familjetillökning eller sjukdom skall detta dessutom beaktas separat. Lånedelen i studiestödet växer och utnyttjandet av lån förväntas öka, men en finländsk studerande kommer även i framtiden att vara minst skuldsatt jämfört med studerande i de övriga nordiska länderna.

Hur reformeringen av examina inverkar på stödtiderna

Studiestödstiden definieras på basis av arbetsmängden i examina och den tid inom vilken det är tänkt att examen skall avläggas. I den nya definitionen på stödtider beaktas den nya examensstruktur i två steg och de studiearrangemang och den dimensionering av studierna som träder i kraft i högskolorna den 1 augusti 2005. Målet är att definitionen av den tid som berättigar till studiestöd skall förenhetligas.

3.2. Vissa alternativa modeller

Stipendiemodellen

Statens stöd i fråga om studielånet kunde riktas till amorteringarna på studielånet i form av ett stipendium. I stipendiemodellen lämnar låntagaren efter avlagd examen en ansökan om borgensstipendium till studiestödsnämnden och fogar bankens uppgifter om studielånet till ansökan. Efter att studiestödsnämnden konstaterat att den tid låntagaren använt för examen ligger inom den fastställda tidsfristen, betalar Folkpensionsanstalten förmånen direkt till det penninginstitut som beviljat lånet där den används för amorteringar på studielånet. Stipendiemodellen förutsätter inte beskattningsbara inkomster eller övergång till arbetslivet. Enligt denna modell anvisas i statsbudgeten ett separat anslag för finansieringen av förmånen. Stipendiemodellen skulle vara något enklare att genomföra än skattestödsmodellen. Den skulle också vara lättare att förstå än skattestödsmodellen. En fördel med stipendiemodellen är dessutom att beviljandet av de förmåner som hänför sig till studiestödet och verkställandet av dem fortfarande skulle kvarstå som en uppgift för studiestödsmyndigheterna.

Alternativa sätt att genomföra skattestödsmodellen

Skattestödsmodellen kunde genomföras schablonmässigt så, att skatteavdraget beviljas alla som avlagt examen inom föreskriven tid oavsett lånebeloppet. Förmånen skulle då också tillkomma dem som har lyckats finansiera sina studier utan studielån. Alternativt kunde förmånen avgränsas endast till dem som har avlagt examen inom föreskriven tid och lyft studielån för att finansiera sina studier.

Det lån som beaktas i skattestödsmodellen kan definieras på flera olika sätt. Det enklaste skulle vara att beakta lånesaldot den termin då examen avlades, inklusive de kapitaliserade räntorna. Eftersom den kapitaliserade räntan kan dras av i beskattningen, kan den en-

ligt den arbetsgrupp som berett införandet av studielånsavdraget inte beaktas på nytt när det lån som berättigar till avdrag slås fast.

Enligt programmet för att öka studiestödets sporrande effekt och enligt den modell utredningsmannen föreslagit skall det högsta lånebelopp som beaktas vid beräkningen av avdraget begränsas genom en självriskandel, som består av en fast summa och en procentandel. Självriskandelen kunde definieras så att den studerande i vissa situationer får avdrag till ett belopp som motsvarar minst höjningen av statsborgen. Om man t.ex. beaktade 35 procent av den del av lånet som överstiger 2 500 euro, skulle de studerande som har utnyttjat lån under minst 35 stödmånader och tagit examen inom föreskriven tid återfå hela höjningen av statsborgen i form av ett avdrag. Avdraget är större än höjningen av statsborgen om lån har lyfts under mer än 35 månader. Den största nyttan av skattestödet har då de som har varit tvungna att skuldsätta sig mer än genomsnittet. Det genomsnittliga avdraget i denna modell är ca 1 960 euro för den som avlagt högre högskoleexamen vid universitet och 1 645 euro för den som avlagt lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen. Minskningen i skatteintäkterna beräknas då bli omkring 30–42 miljoner euro beroende på i vilken mån lån utnyttjats.

I den av utredningsmannen föreslagna studiestödsmodellen och i programmet för ökning av studiestödets sporrande effekt är avdraget 30 procent av den del av lånet som överstiger 2 500 euro. Trots avdraget leder modellen till större skuldsättning än tidigare. Även om den studerandes studiestöd blir bättre till följd av att statsborgen under studietiden höjs, är följden denna eftersom avdraget alltid är mindre än höjningen av statsborgen för studielån. För närvarande utnyttjar en universitetsstuderande i genomsnitt 30 studielånmånader, varvid lånebeloppet utan den kapitaliserade räntan är högst 6 600 euro. Om avdraget är $(300 \text{ euro/mån.} \times 30 \text{ mån.} = 9\,000 \text{ €} - 2\,500 \text{ €} = 6\,500 \text{ €} \times 30 \%)$ 1 950 euro, är det lån den studerande själv skall betala 7 050 euro, vilket är ca 450 euro mer än för närvarande.

3.3. De viktigaste förslagen

Höjning av statsborgen för studielån

I propositionen föreslås att statsborgen för studielån för högskolestudier höjs från 220 euro till 300 euro från den 1 augusti 2005. I fråga om studerande utomlands föreslås att statsborgen beviljas med en 140 euros förhöjning, vilket ger 440 euro. Statsborgen för studielån skall enligt förslaget stiga med 80 euro per månad, vilket är en ca 12 procents höjning av det typiska maximala beloppet av studiestödet.

Studielånsavdrag

I propositionen föreslås att en skattskyldig som slutfört sina högskolestudier inom den i lagen föreskrivna tiden vid beskattningen skall ha rätt till ett studielånsavdrag, på basis av vilket en del av amorteringarna på studielånet betalas av skattemedel. Studielånsavdraget skall i fråga om ett studielån som uppkommit under högskolestudier utgöra 30 procent av det lånebelopp som överstiger 2 500 euro. Avdraget kan göras till ett maximibelopp, som baserar sig på högst det lånebelopp som beräknas enligt omfattningen på examen. Avdraget skall göras direkt från skatten. Folkpensionsanstalten skall fatta beslut om en skattskyldigs rätt till studielånsavdrag och avdragets maximibelopp. Avdraget skall verkställas i beskattningen på basis av de amorteringar som den skattskyldige årligen gör på studielånet.

Berättigade till avdrag

Rätten till studielånsavdrag skall kunna beviljas den som avlagt högre högskoleexamen vid universitet inom en tid som med högst två år överskrider examens omfattning och den som avlagt lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen inom en tid som med högst ett år överskrider examens omfattning. Den som avlagt högre högskoleexamen vid en utländsk högskola skall ha rätt till studielånsavdrag om examen har avlagts inom en tid som med högst två år överskrider dess omfattning, medan den som antagits för att

avlägga endast lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen och som avlagt lägre högskoleexamen skall ha rätt till studielånsavdrag om examen har avlagts inom en tid som med högst ett år överskrider dess omfattning. Tidsfristen beräknas från den första dagen på den termin då den studerande för första gången bedriver sådana högskolestudier som avses i lagen om studiestöd, till den sista dagen på den termin då en till avdrag berättigad examen avläggs. Den studerande kan under tidsfristen studera på flera olika studieplatser, vara frånvaroanmäld eller t.ex. inte överhuvudtaget vara inskriven vid en högskola.

Tidsfristen skall dessutom vara två läsår längre än vad som nämnts ovan om låntagarens studier dragit ut på tiden på grund av tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor, skötsel av barn eller egen sjukdom. När det gäller skötsel av barn kan endast de terminer beaktas då låntagaren fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen och när det gäller sjukdom de terminer under vilka låntagaren har fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen eller pension som betalas på grund av full arbetsoförmåga eller invaliditetspension enligt folkpensionslagen. Tidsfristen kan vara längre om den studerande har flera barn. Grunden för förlängning av tidsfristen beaktas endast om den varit aktuell utan avbrott i minst en månad.

Tidsfristen skall vara tillräckligt lång för att olika enskilda omständigheter schablonmässigt skall kunna beaktas i den, såsom byte av studieplats, utbytesstudier och lindrigare fall av utdragna studier. Att tidsfristen börjar räknas från det att de första högskolestudierna inleds stöder väl propositionens syfte att sporra de studerande att ta examen på så kort tid som möjligt. Fördelen med en schablonmässig definition är att den är redig. Systemet skulle bli onödigt komplicerat om man särskilt skulle undersöka orsakerna t.ex. till att studierna varat längre än den målsatta tiden eller särskilt tog hänsyn till byte av studieområde.

Avdrag kan beviljas en studerande som har antagits till en högskola tidigast vid antagningen sommaren 2005 eller en studerande

som har fått en studieplats tidigare men som anmäler sig som närvarande första gången tidigast höstterminen 2005. Avdrag kan då också beviljas en studerande som har bedrivit högskolestudier före den 1 augusti 2005, men som antas för att inleda nya studier den 1 augusti 2005 eller därefter. För att avdragsrätten skall kunna undersökas skall det i studiestödsuppgifterna för en högskolestuderande antecknas när högskolestudierna har inletts. Tidsfristen börjar räknas från högskolestudier som inletts tidigast den 1 augusti 2005. Inledande av nya studier eller avbrott i studierna förlänger inte tidsfristen. Syftet med denna begränsning är att rikta förmånen till dem som studerar systematiskt och för en enda examen.

Rätten till studielånsavdrag skall inte kunna begränsas endast till skattskyldiga som hört till studiestödssystemet i hemlandet, utan avdragsrätten skall också gälla en skattskyldig som har hört till studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland. Att studielånsavdrag endast beviljas en studerande som hört till studiestödssystemet i hemlandet skulle vara förenligt med problem med tanke på gemenskapsrätten. En i Finland allmänt skattskyldig person som kommit från en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för att arbeta i Finland skulle befinna sig i en sämre ställning än skattskyldiga som har hört till studiestödssystemet i Finland. Om avdragsgiltigheten i beskattningen skulle vara beroende av om en i Finland allmänt skattskyldig har betalt studielån enligt studiestödssystemet i hemlandet eller studielån enligt studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, skulle bestämmelsen leda till strängare beskattning för den som kommer från en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och börjar arbeta i Finland. Bestämmelsen skulle vara problematisk med tanke på de grundläggande friheter som garanteras i EG-fördraget, i synnerhet med tanke på arbetskraftens fria rörlighet.

I propositionen föreslås att studielånsavdraget också skall tillkomma en person som har hört till studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland. Studielåns-

avdraget skall då beviljas på motsvarande villkor som i fråga om en person som hört till studiestödssystemet i Finland. På motsvarande grunder skall rätten att dra av räntan på studielånet utvidgas så att den också gäller motsvarande studielån i anslutning till det statliga studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Lånebelopp som skall beaktas vid beräkning av avdraget

Studielånsavdraget skall vara 30 procent av det studielån som uppkommit under högskolestudierna till den del det överstiger 2500 euro. Folkpensionsanstalten skall beräkna det studielånsbelopp som berättigar till avdrag och maximibeloppet av studielånsavdraget på basis av de uppgifter om studierna som lämnas av högskolorna och de låneuppgifter som lämnas av kreditinstituten. Det lånebelopp som berättigar till studielånsavdrag skall beräknas så, att det från studielånssaldot i slutet av den termin då examen avlades avdras en självrisk på 2500 euro, studielånsbeloppet i slutet av den termin som föregår inledandet av högskolestudierna samt de räntor som halvårsvis lagts till studielånskapitalet under den studietid som berättigar till studielånsavdrag. Alla studielån som den studerande lyft under högskolestudierna skall beaktas oavsett för vilka studier en enskild lånerat lyfts.

Studielånsavdraget skall dock basera sig på högst det kalkylerade lånebelopp som bestäms per examen. Maximibeloppet av studielånsavdraget skall beräknas på basis av högst det lånebelopp som motsvarar studielånsbeloppet enligt den omfattning som föreskrivits för examen med stöd av universitetslagen eller yrkeshögskolelagen, när det studielånsbelopp som motsvarar maximibeloppet av statsborgen beaktas för högst nio månader per läsår. Till den del den målsatta tiden inte utgör hela år, skall man vid beräkning av maximibeloppet beakta studielånet för högst fem månader per ett halvt läsår. Om den tid som motsvarar examens omfattning är fem år, är det maximala lånebelopp som beaktas vid beräkning av avdraget $(5 \text{ år} \times 9 \text{ månader} \times 300 \text{ euro/mån} = 13\,500 \text{ euro})$

$= 2\,500 \text{ euro} = 11\,000 \text{ euro}$. Studielånsavdraget uppgår då högst till $(11\,000 \text{ euro} \times 30\%) = 3\,300 \text{ euro}$. Vid beräkning av det kalkylerade lånebeloppet används den statsborgen för studielån som gäller vid tidpunkten för avläggande av examen. Beloppet är olika beroende på om examen har avlagts i hemlandet eller utomlands.

Att begränsa det lån som skall beaktas enligt den tid som motsvarar examens omfattning har ansetts nödvändigt för att onödigt skuldsättning skall kunna undvikas och för att få avdraget att rikta sig till dem som bedriver studierna effektivt och systematiskt. Begränsningen hindrar också de studerande att dra ut på studierna i syfte att maximera avdraget.

Beslutsförfarandet i samband med studielånsavdrag

Bestämmelser om rätten till studielånsavdrag skall ingå i lagen om studiestöd och beslut om avdraget skall fattas av studiestödmyndigheterna.

Bestämmelser om maximibeloppet och verkställandet av avdraget skall ingå i inkomstskattelagen. Folkpensionsanstalten skall meddela beslut om det maximala avdragsbeloppet. Ändring i detta beslut söks på samma sätt som i beslut om studiestöd.

När högskolan lämnat uppgifter om att examen avlagts, undersöker Folkpensionsanstalten om den utexaminerade har rätt till studielånsavdrag. Först klargörs om den som avlagt examen har studielån. På basis av uppgifter om när studierna inlemts och examen avlagts, vilka erhållits från högskolorna, utreds om den studerande har rätt till studielånsavdrag. De som studerat utomlands samt de som hört till studiestödssystemet i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland skickar själva de uppgifter som behövs till Folkpensionsanstalten.

Om examen har avlagts inom den tid som berättigar till avdrag och den utexaminerade har studielån som berättigar till studielånsavdrag, beräknar Folkpensionsanstalten maximibeloppet av avdraget och ger ett beslut om att avdrag beviljats utan att den studerande hörs. Om avdrag inte beviljas ger Folk-

pensionsanstalten ett förslag till beslut. Om låntagaren är missnöjd med förslaget till beslut ber han eller hon att saken skall omprövas och ger Folkpensionsanstalten en utredning som grund för sitt krav att studielånsavdrag bör beviljas. I utredningen ges t.ex. orsaken till frånvaro, såsom värnplikt, civiltjänst, moderskapsledighet eller arbetsoförmåga på grund av sjukdom. Studiestödsnämnden undersöker låntagarens utredning och avger ett bindande utlåtande till Folkpensionsanstalten. Folkpensionsanstalten ger ett beslut, i vilket ändring kan sökas på normalt sätt. Folkpensionsanstalten meddelar skatteförvaltningen vilka personer som är berättigade till studielånsavdrag och det maximala beloppet av studielånsavdraget för dem.

Verkställandet av studielånsavdraget i beskattningen

Skatteförvaltningen skall vara verkställande myndighet i fråga om studielånsavdraget och skall årligen på basis av amorteringarna på studielånet bevilja avdraget till de skattskyldiga som på basis av beslut av Folkpensionsanstalten är berättigade till ett sådant. Skatteförvaltningen skall kontrollera de belopp som dragits av i beskattningen och bevilja avdraget på basis av de årliga amorteringarna på studielånet tills det maximibelopp som anges i Folkpensionsanstaltens beslut har dragits av. Skatteförvaltningen skall meddela den skattskyldige när hela avdraget är utnyttjat.

Beloppet av det studielånsavdrag som beviljas årligen skall motsvara beloppet av de amorteringar som den skattskyldige gjort på studielånet året i fråga, tills hela avdraget är utnyttjat. Studielånsavdraget görs direkt från skatten, vilket innebär att den skattskyldige får tillbaka hela avdragsbeloppet. Den skattskyldige kan göra avdraget tidigast i beskattningen för det år som följer efter utexamineringsåret. Avdraget kan göras på basis av de amorteringar på lånet som en till studielånsavdrag berättigad skattskyldig har betalt under de 10 närmaste åren efter att examen avlades.

Det kan hända att en skattskyldig efter avlagd examen arbetar utomlands eller att han eller hon annars har så låga inkomster i Fin-

land att beloppet av studielånsavdraget något år är större än de skatter som påförts honom eller henne för skatteåret. På basis av skillnaden anses det för den skattskyldige uppkomma ett skatteunderskott i samband med studielånsavdraget. Underskottet skall avdras från de skatter som de följande åren påförs den skattskyldige, under högst 10 skatteår allteftersom skatt påförs. Skatteunderskotten i samband med studielånsavdraget avdras i den ordning som de har uppkommit och före det studielånsavdrag som beviljas på basis av amorteringarna under skatteåret. Skatteunderskottet i samband med studielånsavdraget avdras under högst 15 år efter det år då examen avlades. Studielånsavdraget görs i första hand från inkomstskatten till staten. Avdraget görs från skatten på förvärvsinkomsten och skatten på kapitalinkomsten enligt förhållandet mellan dessa skattebelopp. Till den del avdraget överstiger beloppet av inkomstskatten till staten, görs avdraget från kommunalskatten, den försäkrades sjukförsäkringspremie och kyrkoskatten enligt förhållandet mellan dessa skatter. Avdraget från inkomstskatten görs sedan övriga avdrag gjorts och efter de underskottsgottgörelser som avses i 131 och 131 a § i inkomstskattelagen.

Stödtid som berättigar till studiestöd

Till följd av den nya definitionen kvarstår de maximala stödtiderna för högre högskoleexamen oförändrade på några undantag när. De maximala stödtiderna för de olika yrkeshögskoleexamina förkortas med tre eller fyra stödmånader, men den maximala stödtiden kan förlängas på samma grunder som för närvarande gäller för förlängning av den maximala stödtiden för högre högskoleexamen.

Den studiestödstid som beviljas för avläggande av en högskoleexamen skall bestämmas på basis av den tid som motsvarar examens omfattning enligt universitetslagen eller yrkeshögskolelagen så, att den tid som berättigar till studiestöd är den mot examens omfattning svarande tiden, som är högst nio månader per läsår, ökad med tio månader. Stödtiden för ett halvt läsår anses vara fem månader. Maximitiden för studiestöd för en examen som avläggs vid en högskola utom-

lands definieras på motsvarande sätt på basis av den tid inom vilken examen i fråga är avsedd att avläggas. Genom förordning av statsrådet skall utfärdas närmare bestämmelser om maximitiden för studiestöd för högskoleexamina av olika omfattning. För högskolestudier kan studiestöd fås för högst 70 månader, såsom hittills. I fråga om studier som inletts före den 1 augusti 2005 ändras stödtiden inte, utan baserar sig på nu gällande lagstiftning.

Maximitiden för studiestöd för universitets-examina

För en högre högskoleexamen, som omfattar 300 studiepoäng, skall maximitiden för studiestöd vara 55 månader. Stödtiden är densamma som för de nuvarande motsvarande examina på 160 studieveckor, för vilka studietiden enligt examensförordningen är fem läsår. Stödtiden skall vara 55 månader också för diplomingenjörsexamen, arkitektexamen eller landskapsarkitektexamen. För närvarande är maximitiden för studiestöd för dessa examina 60 månader, eftersom studierna omfattar 180 studieveckor. Maximitiden för studiestöd skall vara 60 månader för de examina som omfattar 330 studiepoäng, dvs. psykologie magisterexamen, musikmagisterexamen samt magisterexamen i bildkonst. För motsvarande högre högskoleexamina på 180 studieveckor är stödtiden för närvarande densamma. Studierna är dimensionerade så, att de kan genomföras på fem och ett halvt läsår. I fråga om veterinärmedicine licentiatexamen och medicine licentiatexamen, som omfattar 360 studiepoäng, skall maximitiden för studiestöd vara 64 månader. Studierna för dessa examina skall ordnas så att de kan genomföras på sex läsår. För motsvarande nuvarande examen är stödtiden 65 stödmånader.

Maximitiden för studiestöd för yrkeshögskoleexamina

I fråga om en yrkeshögskoleexamen vars omfattning i stället för 140 studieveckor är 210 studiepoäng och studietiden tre och ett halvt läsår skall maximitiden för studiestöd vara 42 stödmånader i stället för nuvarande

45. För examina som omfattar 160 studieveckor och avläggs på fyra läsår skall omfattningen i fortsättningen vara 240 studiepoäng och maximitiden för studiestöd 46 månader i stället för nuvarande 50. I fråga om examina på 180 studieveckor som avläggs på fyra och ett halvt läsår skall omfattningen vara 270 studiepoäng och maximitiden för studiestöd 51 månader i stället för 55. På grund av att läsåret för yrkeshögskoleexamen krympt från tidigare 10 månader till 9 månader har också maximitiden för studiestöd blivit några månader kortare för de studier som inleds den 1 augusti 2005 och därefter. Stödtiden för högre yrkeshögskoleexamen skall bestämmas på samma sätt som för den som har avlagt lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen och fortsätter studierna för avläggande av högre högskoleexamen i ett utbildningsprogram till vilket de studerande antas via separat antagning.

Ändring av grunderna för förlängning av studiestödstiden

Grunderna för förlängning av maximitiden för studiestöd skall förenhetligas i de högskolestudier som inleds den 1 augusti 2005 så, att också en yrkeshögskolestuderande som har fått studiestöd under den maximitid som fastställts för avläggande av en högskoleexamen kan beviljas studiestöd för den återstående tiden av studierna, dock högst för nio månader och på samma grunder som för studerande som avlägger högre högskoleexamen. Ändringen skall också gälla sådana studerande vid universitet som har antagits för att avlägga endast lägre högskoleexamen. Ändringen skall gälla studier som inleds den 1 augusti 2005 och därefter.

Höjning av gränsen för de boendekostnader som beaktas vid bostadstillägg

Till följd av högre hyror har antalet studerande som betalar hyror som överskrider den gräns som beaktas i bostadstillägget ökat varje år. Den nuvarande övre gränsen överskrids för ca 70 procent av dem som får bostadstillägg. Riksdagen beslöt i budgeten för 2005 höja gränsen för de boendekostnader som be-

aktas vid beviljande av bostadstillägg till 252 euro från den 1 november 2005. Gränsen stiger då med 37,56 euro från nuvarande 214,44 euro. På motsvarande sätt skall beloppet av bostadstillägget för studerande utomlands höjas till 210 euro i månaden. En höjning av hyresgränsen vid bostadstillägg har i ett flertal utredningar om utveckling av studiestödet ansetts som en av de viktigaste åtgärderna för att förbättra den studerandes utkomst under studietiden.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för en studerandes och en studielåntagares ekonomi

Det maximibelopp av studiestödet per månad som är typiskt för en högskolestuderande stiger med ca 17 procent medan statsborgen för studielån och bostadstillägget stiger med sammanlagt högst 110 euro per månad. Stödet blir bättre också för dem som studerar på andra stadiet och omfattas av bostadstillägg.

De studerandes verkliga boendekostnader kan beaktas mer heltäckande än tidigare vid beviljande av bostadstillägg i och med att den gräns som beaktas höjs. För uppskattningsvis 110 000 studerande kommer bostadstillägget att förbättras. Den genomsnittliga höjningen för alla mottagare av bostadstillägg beräknas bli 24,5 euro per månad. Höjningen är högst 30 euro per månad, vilket gäller ca 72 000 studerande, dvs. 46 procent av alla mottagare av bostadstillägg. Höjningen innebär en ca 4,5 procents höjning i studiestödet per månad för en typisk högskolestuderande. År 2004 var den genomsnittliga hyran för dem som får bostadstillägg 261 euro per månad.

Den förbättrade nivån på stödet antas göra det möjligt för de studerande att i högre grad än förut koncentrera sig på heltidsstudier. Studielånsavdraget antas öka användningen av studielån. Studielånsavdraget skall förbättra och påskynda studielåntagarnas ekonomiska möjligheter att betala av på sitt lån. Statsborgen för en studerande med vuxenutbildningsstöd minskar med 10 euro.

Avdraget skall i allmänhet kunna fås under flera år på basis av låneamorteringarna. Avdraget skall kunna utnyttjas under högst 10 år, vilket antas vara en tillräcklig lång tid, även om låntagaren tillfälligt inte skulle kunna betala av på lånet på grund av arbetslöshet, föräldraledighet eller av något annat motsvarande skäl. En tillräckligt lång tidsfrist behövs också om låntagaren inte har inkomster i Finland men ändå betalar av på lånet. Med tanke på dessa situationer skall det i skattelagstiftningen föreskrivas om ett förfarande enligt vilket avdraget kan överföras för att användas under de följande skatteåren, om låntagaren något år inte har påförts tillräckligt med skatt.

Användningen av studielån uppskattas öka med ca 20 procentenheter jämfört med nuläget. Antalet personer som får statsborgen för studielån skulle då utgöra ca 103 000 per år i högskolorna, medan motsvarande antal läsåret 2003/2004 var 86 518 studerande. Det genomsnittliga lånebeloppet för en person som avlagt högre högskoleexamen beräknas samtidigt stiga från ca 6 500 euro till 8 800 euro. Det genomsnittliga lånebeloppet bland dem som avlagt yrkeshögskoleexamen beräknas på motsvarande sätt stiga från ca 6 000 euro till 7 700 euro. Det lånebelopp som då skall beaktas vid beräkning av skatteavdraget är i genomsnitt ca 8 100 för den som avlagt examen vid universitet och 7 200 euro för den som avlagt yrkeshögskoleexamen, om den kapitaliserade räntans andel inte beaktas.

Om man beaktar 30 procent av den del av studielånet som överstiger 2 500 euro skulle det genomsnittliga studielånsavdraget utgående från ovannämnda antaganden vara ca 1 680 euro för dem som avlagt högre högskoleexamen och 1 410 euro för dem som avlagt yrkeshögskoleexamen eller lägre högskoleexamen. För en som studerat exempelvis fem år skulle avdraget uppgå till högst 3 300 euro (9 mån. x 5 år x 300 euro/mån. = 13 500 – 2 500 x 30 %).

Studielånen är marknadsbundna lån och banken och den studerande kan rätt smidigt avtala om lånevillkoren och återbetalningen av lånet. Tidtabellen för återbetalningen kan ändras efter behov, om låntagarens ekonomiska förutsättningar förändras.

Några exempel på studielånsavdrag

Hur stort avdraget är per år beror i hög grad på vilken modell och tidtabell för återbetalningen som kreditinstitutet och den studerande kommit överens om. Om en person som avlagt högre högskoleexamen har ett lånebelopp på i genomsnitt 8 800 euro och lånet har lyfts under tre år och tiden för återbetalningen av lånet är dubbelt så lång som lånetiden, dvs. sex år, skulle den skattskyldige betala av på lånet med 1 466 euro per år. Avdraget är 1 680 euro ($8\,800 - 700 = 8\,100 - 2\,500 \times 30\%$). Hela avdraget skulle då troligen bli utnyttjat på två år. För en person som studerat fem år och tagit lån till fullt belopp under de fem åren (sammanlagt 14 700 euro) skulle avdraget vara 3 300 euro och bli utnyttjat på tre år, om lånet betalas tillbaka jämnt enligt en betalningsplan för tio år.

Om en person som avlagt yrkeshögskoleexamen har ett lånebelopp på i genomsnitt 7 700 euro och lånet har lyfts under två och ett halvt år och återbetalningstiden är två gånger lånetiden, dvs. fem år, skulle den skattskyldige betala av på lånet med 1 540 euro per år. Hela avdraget (1 410 euro) skulle då bli utnyttjat på ett år. För en person som studerat fyra år och lyft lån till fullt belopp under de fyra åren skulle lånet uppgå till totalt ca 11 600 euro. Maximibeloppet av avdraget skulle då vara 2 490 euro och avdraget skulle bli utnyttjat på två år om lånet betalas tillbaka jämnt enligt en betalningsplan för åtta år.

Hur de förändrade grunderna för förlängning av studiestöd tiden påverkar den studerandes ekonomi

Grunderna för förlängning av maximitiden för studiestöd för högskoleexamen skall i framtiden också gälla yrkeshögskolestuderande samt de studerande som har antagits för att avlägga lägre högskoleexamen. En studerande som har fått studiestöd under den maximitid som fastställts för avläggande av en yrkeshögskoleexamen skall kunna beviljas studiestöd för den återstående tiden av studierna, dock högst för nio månader. Ett villkor är att den studerande visar att studierna för-

dröjts på grund av sjukdom som avsevärt inverkat på framgången i studierna eller av något annat synnerligen vägande skäl. Förlängd tid kan dock beviljas endast i det fall att studier på heltid under högst ett läsår anses vara en förutsättning för avläggande av examen. Ändringen väntas möjliggöra en förlängning av stödtiden för högst några tiotals studerande per år. En yrkeshögskolestuderande kan ansöka om förlängning av studiestödstiden endast om också högskolan har beviljat förlängning av studietiden.

Statsekonomiska konsekvenser

Till följd av införandet av skatteavdraget i samband med studielån beräknas statens skatteintäkter minska med några miljoner euro under 2008 och 2009. År 2010 beräknas antalet låntagare berättigade till studielånsavdrag vara sådant att minskningen i skatteintäkter till följd av förmånen blir högst 14 miljoner euro. År 2015 beräknas skatteintäkterna minska med högst 26 miljoner euro, varvid avdraget tillkommer ca 17 000 utexaminerade, av dem 7 200 som avlagt högre högskoleexamen och totalt 9 800 som avlagt yrkeshögskoleexamen eller lägre högskoleexamen. Antalet personer berättigade till avdraget stabiliseras på beräknad nivå efter en övergångsperiod på några år.

I teorin kan antalet till avdrag berättigade studerande som avlagt examen vid universitet vara högst 14 600 och antalet till avdrag berättigade studerande som avlagt yrkeshögskoleexamen 24 600 om 75 procent av dem som inlett studierna avlägger examen på minst sju år och de alla har över 2 500 euro i lån. Om man dock antar att ca 60 procent av dem har lån över 2 500 euro och det genomsnittliga avdraget för en studerande som avlagt examen vid universitet är 1 680 euro och 1 410 euro för en studerande som avlagt yrkeshögskoleexamen, skulle minskningen i skatteintäkter 2015 var högst 36 miljoner euro. Då skulle ca 23 600 personer som avlagt högskoleexamen få rätt till avdraget, av dem ca 8 800 som avlagt högre högskoleexamen och 14 800 personer som avlagt yrkeshögskoleexamen. Om alla de 75 procent som tar examen på minst sju år får ett genomsnittligt avdrag, är minskningen i skatteintäkter

på grund av detta uppskattningsvis högst 60 miljoner euro 2015. Samma uppskattning kommer man till om man antar att det genomsnittliga lånet är större och antalet mottagare mindre. Statens skatteintäkter beräknas samtidigt öka i någon mån, då de studerande efter avlagd examen kan få arbetsuppgifter som motsvarar deras utbildning. I sådana arbeten där högskoleexamen inte är ett krav kunde t.ex. arbetslösa anställas i stället för studerande. Några tillförlitliga beräkningar som gäller de ökade skatteintäkterna kan inte göras. I detta skede är det inte möjligt att lägga fram exaktare beräkningar om de statsekonomiska konsekvenserna, eftersom det är ytterst svårt att förutse hur reformen påverkar de studerandes villighet att ta lån. De ekonomiska konsekvenserna kan omprövas när det finns uppgifter om i vilken mån de studerande utnyttjat studielån under de första åren efter att reformen infördes.

Den nya definitionen av stödtiderna har små statsekonomiska konsekvenser. Utgifterna minskar i någon mån till följd av att den tid som berättigar till studiestöd för yrkeshögskolestudier förkortas. De kostnader som föranleds av att stödtiden för avläggande av högskoleexamen förlängs med stöd av 7 a § på basis av särskilda skäl, täcks med de inbesparingar som föranleds av att studiestöds-tiderna för yrkeshögskoleexamina förkortas.

Verkställande av avdraget ökar dessutom förvaltningsutgifterna för Folkpensionsanstalten och skatteförvaltningen.

Den höjning av hyresgränsen för bostadstillägget som införs den 1 november 2005 medför en ökning av statens utgifter 2005 med 4,4 miljoner euro och 2006, då höjningen gäller hela året, med 24 miljoner euro.

4.2. Konsekvenser för myndigheternas och bankernas verksamhet

De föreslagna ändringarna medför ökad arbetsmängd och ökade kostnader i synnerhet för Folkpensionsanstalten, som svarar för verkställandet av studiestödet, samt för högskolornas studiestödsnämnder, bankerna och skatteförvaltningen. En ny uppgift för Folkpensionsanstalten blir att meddela beslut om rätt till skatteavdrag för studielån och av-

dragsbeloppet. Folkpensionsanstalten svarar för informationen i samband med förmånen tillsammans med skatteförvaltningen och kreditinstitutet. Det är att vänta att Folkpensionsanstalten, undervisningsministeriet, högskolorna, bankerna, skatteförvaltningen och studentorganisationerna under en lång tid kommer att få en mängd samtal och förfrågningar om utredningar på grund av den nya förmånen.

På skatteförvaltningen ankommer att verkställa studielånsavdraget och följa upp användningen av det. Bankerna blir nu tvungna att meddela Folkpensionsanstalten amorteringsbeloppen för alla studielån. Folkpensionsanstalten meddelar för sin del skatteförvaltningen amorteringsbeloppen för de låntagare som är berättigade till studielånsavdrag. Skatteförvaltningen underrättar Folkpensionsanstalten när hela studielånsavdraget har utnyttjats. Efter det lämnar Folkpensionsanstalten inte längre uppgifter till skatteförvaltningen om den aktuella låntagarens amorteringar. Uppgiftsöverföringarna mellan de olika aktörerna sker så att den studerande endast i enskilda fall blir tvungen att själv ge separata utredningar. Sådana utredningar behövs i synnerhet när den studerande anser att de uppgifter som läroanstalten eller banken givit Folkpensionsanstalten inte är korrekta.

För planeringen och genomförandet av informationen kring studielånsavdraget tillsätts en arbetsgrupp med företrädare för olika aktörer och intressentgrupper.

4.3. Samhälleliga konsekvenser

Studiestödets sporrande effekt antas ta sig uttryck i systematiska studier och kortare studietider för högskolestuderande. Till följd av kortare studietider sker övergången till arbetslivet tidigare, vilket har ansetts vara ett viktigt mål med tanke på befolkningens åldersstruktur och de behov som uppkommer i arbetslivet till följd av den kraftiga pensionsringsvågen.

Införandet av skatteavdraget för studielån och en högre nivå på studielånet förväntas öka användningen av studielån och den vägen förbättra förutsättningarna för studier på heltid. Studielånsavdraget görs från skatten, vilket innebär att alla får avdraget till samma

belopp som amorteringen. Strävan har varit att definiera grunderna för erhållande av förmånen så, att de blir så rättvisa, neutrala och sporrande som möjligt och så, att de beaktar möjligheterna för personer i olika livssituationer att utnyttja avdraget. Exempelvis barnafödande eller sjukdom kan förlänga studietiden och försämra förutsättningarna att betala av på studielånet. Detta har beaktats i definitionen av den tid det tar att avlägga examen, vilket påverkar möjligheten att få förmånen, och i den tid under vilken avdraget kan utnyttjas. Den tidsfrist som berättigar till avdrag skall också kunna förlängas på basis av barnens antal. Den nya definitionen av maximitiden för studiestöd för högskolestudier är klarare än den nuvarande och baserar sig på enhetligare kriterier än tidigare. Också grunderna för förlängning av stödtiden i högskolorna förenhetligas.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Enligt regeringsprogrammet förbättras studerandenas studiesociala situation så att planmässiga heltidsstudier är möjliga och studietiderna förkortas. Undervisningsministeriet utarbetar genast i början av regeringsperioden ett åtgärdsprogram genom vilket avläggande av examina inom utsatt tid främjas. I detta sammanhang utvecklas studiestödssystemet så att det blir mera sporrande. Den 18 juni 2003 kallade undervisningsministeriet licentiaten i samhällsvetenskaper, verkställande direktör Eero Kurri för att bereda det åtgärdsprogram för studiestödet och de studerandes studiesociala situation som förutsattes i regeringsprogrammet. Samtidigt tillsatte undervisningsministeriet en arbetsgrupp med uppgift att bereda ett åtgärdsprogram för förkortning av studietiderna. En lednings- och uppföljningsgrupp tillsattes till stöd för beredningen av åtgärdsprogrammen.

Åtgärdsprogrammen överlämnades till undervisningsministeriet den 9 december 2003. Utgående från det av utredningsman Eero Kurri sammanställda åtgärdsprogrammet för studiestödet och de studerandes studiesociala situation (Undervisningsministeriets arbets-

gruppspromemorior och utredningar 2003:28) bereddes ett program för utveckling av studiestödets sporrande effekt (Ohjelma opintotuen kannustavuuden kehittämiseksi) som behandlades i regeringens aftonskola den 5 maj 2004. Undervisningsministeriet tillsatte den 28 maj 2004 en arbetsgrupp med uppgift att utgående från det program som behandlats i regeringens aftonskola utarbeta ändringar i studielånssystemet samt grunder för skatteavdrag som beviljas då examen avlagts inom målsatt tid, vilka skulle ingå i en regeringsproposition som skulle avlåtas till riksdagen under höstsessionen 2004. Den 15 september 2004 ordnade arbetsgruppen ett diskussionsmöte för sekreterarna i högskolornas studiestödsnämnder. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande till kulturministern den 9 november 2004.

Regeringspropositionen har utarbetats på basis av arbetsgruppens förslag. Arbetsgruppens arbete har byggt dels på Programmet för utvecklande av studiestödets sporrande effekt och dels på det av utredningsman Eero Kurri sammanställda åtgärdsprogrammet för studiestödet och de studerandes studiesociala situation. I arbetsgruppens beredning har grunderna för beviljande av skatteavdraget och sättet att verkställa avdraget ändrats jämfört med ovannämnda modeller i åtgärdsprogrammen.

Beredningen av regeringspropositionen har på basis av arbetsgruppens förslag fortsatt som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet i samarbete med finansministeriet och Folkpensionsanstalten.

5.2. Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtande om det förslag som lades fram av arbetsgruppen för studielånsavdrag begärdes av universiteten, yrkeshögskolorna, Finlands studentkårers förbund FSF, Förbundet för Studentföreningar vid Yrkeshögskolorna i Finland - SAMOK rf, finansministeriet, arbetsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Akava rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Näringslivets centralförbund rf, Bankföreningen i Finland, dataombudsmannen, Folkpensionsanstalten,

Skattestyrelsen, Finlands Kommunförbund samt Skattebetalarnas Centralförbund.

I högskolornas utlåtanden och i utlåtandena från Folkpensionsanstalten och Skattestyrelsen, vilka deltar i verkställandet av studielånsavdraget, ställer man sig i huvudsak avvaktande till införandet av studielånsavdraget. Många remissinstanser anser att stipendiemodellen, som i arbetsgruppens promemoria förs fram som ett alternativ till studielånsavdraget, skulle vara lättare att förstå för de studerande och lättare att genomföra ur förvaltningssynvinkel. Också de studerandeorganisationer som företräder högskolestuderande förhåller sig i sina utlåtanden kritiskt till flera av detaljerna kring sättet att genomföra studielånsavdraget. Finansministeriet anser i sitt utlåtande att studielånsavdraget kan införas. I utlåtandet föreslås med hänvisning till EU-rättsliga grunder att studielånsavdraget i beskattningen på samma grunder bör beviljas finländare och personer som hör till studiestödssystemet i Finland och personer som är skattskyldiga i Finland och har omfattats av studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland. Detta förslag har beaktats vid beredningen av regeringspropositionen. Vid den fortsatta beredningen har också vissa författningstekniska ändringar som föreslagits av remissinstanserna beaktats.

Det är närmast studerandeorganisationerna och yrkeshögskolorna som har tagit ställning till arbetsgruppens förslag i fråga om studiestödstiden. SAMOK anser det motiverat att grunderna för beviljande av studiestöd för högskolestuderande är enhetliga, men godkänner dock inte att antalet studiestöds månader för yrkeshögskolestuderande minskas.

FSF anser att den ändrade examensstrukturen och den ändrade dimensioneringen av examinas omfattning borde vara införda innan stödtiderna ändras konkret.

Undervisningsministeriet har fört förhandlingar med de instanser som deltar i beredningen av studielånsavdraget om hur de åsikter som framförts i utlåtandena skall beaktas vid beredningen av regeringspropositionen. Undervisningsministeriet har dessutom för avsikt att tillsätta en arbetsgrupp för planeringen och genomförandet av informationen kring studielånsavdraget. Arbetsgruppen skall ha företrädare för olika aktörer och intressentgrupper.

6. Samband med andra propositioner

Samtidigt med denna proposition avläts till Riksdagen en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av universitetslagen. Avsikten är att propositionerna skall behandlas samtidigt eftersom de har gemensamma utbildningspolitiska mål. Ett gemensamt mål är att förbättra förutsättningarna för systematiska och målinriktade studier och genomföra det i regeringsprogrammet inskrivna målet att förkorta studietiderna och utveckla studiestödssystemet så att det blir mer sporrande.

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till utveckling av yrkeshögskolornas examenssystem (/2005) är under behandling i riksdagen samtidigt med denna proposition. De högre yrkeshögskoleexamina, vilka föreslås bli permanenta den 1 augusti 2005, har i propositionen beaktats i de bestämmelser som gäller stödtiden.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om studiestöd

2 §. Studiestödsförmåner. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om rätten att i beskattningen göra ett studielånsavdrag för ett studielån med statsborgen.

3 §. Definitioner. Definitionen på högskola under 4 punkten föreslås bli ändrad så att hänvisningen till lagen om yrkeshögskolestudier ändras till gällande yrkeshögskolelag (351/2003).

5 a §. Heltidsstudier. Det föreslås att i paragrafens 1 mom. tas in en bestämmelse om hur heltidsstudier skall definieras när det gäller andra än examensinriktade högskolestudier, eftersom man i universiteten och yrkeshögskolorna övergår till ett system där studiernas omfattning dimensioneras i studiepoäng i stället för studieveckor. Enligt förslaget skall andra högskolestudier vara heltidsstudier om studiernas omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad. Tidigare har bestämmelsen i 3 mom. tillämpats när det gällt att slå fast dessa högskolestudiers karaktär av heltidsstudier. Enligt 3 mom. är studierna heltidsstudier när studiernas omfattning i genomsnitt är minst tre studieveckor per studiemånad.

7 §. Tidsbegränsningar. Det föreslås att bestämmelsen om maximitiden för studiestöd för högskolestudier skall ändras. Enligt förslaget skall studiestöd för högskolestudier kunna fås för sammanlagt högst 70 månader såsom för närvarande. Bestämmelserna om maximitiden för studiestöd för avläggande av en högskoleexamen skall ändras, eftersom lagstiftningen om både universitetsstuderande och yrkeshögskolestuderande har reviderats. Enligt förslaget skall studiestöd beviljas för avläggande av en högskoleexamen på basis av den tid som motsvarar omfattningen på examen enligt universitetslagen eller yrkeshögskolelagen så, att den tid som berättigar till studiestöd skall vara högst nio månader per läsår under den tid som motsvarar examens omfattning, utökad med tio månader. Stödtiden för ett halvt läsår anses vara fem

månader.

Den maximitid för studiestöd som är avsedd för avläggande av högre yrkeshögskoleexamen skall bestämmas på basis av den tid som motsvarar yrkeshögskoleexamens och högre yrkeshögskoleexamens sammanlagda omfattning, utökad med 10 månader. Stödtiden för dem som avlägger högre examen vid universitet och yrkeshögskola bestäms då på enhetliga grunder. Om den som har avlagt en lägre högskoleexamen fortsätter studierna för högre högskoleexamen i ett separat magisterprogram, skall de stödmånader som använts för avläggande av lägre högskoleexamen inte beaktas i stödtiden för denna högre högskoleexamen. Vid utländska högskolor bestäms stödtiden på motsvarande grunder på basis av omfattningen på examen och läsårets längd. I gällande bestämmelser om universiteten har utgångspunkten för dimensioneringen av universitetsstudierna ansetts vara ett läsår på nio månader. Enligt förslaget skall den maximala stödtiden för en examen som omfattar fem år kvarstå oförändrad, dvs. fortfarande vara 55 stödmånader. Den maximala stödtiden för examina som omfattar fem och ett halvt läsår skall fortfarande vara 60 stödmånader medan den maximala stödtiden för examina som omfattar sex läsår skall förkortas med en månad till 64 stödmånader.

Avvikande från beräkningsregeln skall den tid som berättigar till studiestöd vara 64 månader, om den studerande avlägger en sådan högre högskoleexamen i vilken huvudämnet eller den ämnesgrupp till vilket huvudämnet hör är asiatiska och afrikanska språk och kulturer. Studiestödstiden för dessa studerande är för närvarande 65 månader. Det är inte möjligt att ordna studierna så att de studerande i praktiken kan avlägga examen på den tid som motsvarar dess omfattning, eftersom de studerande när de inleder studierna i allmänhet är tvungna att lära sig språket i fråga ända från grunden. Utbildning i asiatiska och afrikanska språk och kulturer ges endast vid Helsingfors universitet. Antalet studerande med dessa ämnen som huvudämne är mycket litet.

I yrkeshögskolorna var läsåret inom många branscher tidigare 10 månader. Detta har va-

rit utgångspunkten i undervisningsministeriets beslut från 1997 om fastställande av den maximitid som berättigar till studiestöd i yrkeshögskolestudier. När omfattningen på studierna under läsåret är densamma i universiteten och yrkeshögskolorna är det motiverat att dimensionera den tid som berättigar till studiestöd på enhetliga grunder. Det föreslås därför att de bestämmelser som gäller fastställande av maximitiden för studiestöd för examina som avläggs vid universitet och yrkeshögskolor skall förenhetligas. De tider som berättigar till studiestöd för yrkeshögskoleexamina förkortas då beroende på examens omfattning med tre eller fyra månader. För en examen på t.ex. 240 studiepoäng är maximitiden för studiestöd (4 x 9 mån.) + 10 mån. = 46 månader. En del av yrkeshögskolorna planerar att införa ett 10 månaders läsår. Stödtiden för en examen som avläggs vid en utländsk högskola skall på motsvarande grunder bestämmas på basis av examens omfattning eller dess normativa längd. Också längden på stödtiden för läsåret kan beaktas. Om t.ex. stödtiden för läsåret är 10 månader och utbildningens normativa längd tre år, blir den maximala stödtiden 40 månader. Enligt gällande praxis föreslås att när en studerande som fått studiestöd, men inte avlagt examen, inleder studier för att avlägga en andra högskoleexamen, skall de stödmånader som använts för den tidigare examen beaktas i stödtiden för den nya examen.

Även om man på basis av den beräkningsregel som föreslås i lagen kan definiera maximitiden för studiestöd för alla högskoleexamina, föreslås det dock för tydlighets skull att det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om maximitiden för studiestöd för examina av olika omfattning.

7 a §. Förlängning av maximitiden för studiestöd för en högre högskoleexamen. För närvarande gäller möjligheten till förlängning endast dem som avlägger högre högskoleexamen.

När bestämmelserna om den tid som berättigar till studiestöd förenhetligas är det ändamålsenligt att också förenhetliga grunderna för förlängning av maximitiden för studiestöd. Det är motiverat att utsträcka förfarandet också till studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen eller lägre högskoleexamen

när definitionen av studiestödstiden blir densamma som inom universitetssektorn. Förlängning skall kunna beviljas den som avlägger lägre högskoleexamen vid universitet och som har antagits för att avlägga endast lägre högskoleexamen. Det föreslås att bemyndigandet att utfärda förordning ändras så att närmare bestämmelser om ansökan om och beviljande av förlängning skall utfärdas genom förordning av statsrådet i stället för genom förordning av undervisningsministeriet. Dessa bestämmelser kunde tas in i förordningen om studiestöd, vilket skulle göra studiestödslagstiftningen klarare.

9 a §. Studiestödsnämndernas uppgifter. Det föreslås att den punkt som gäller utlåtande om omfattningen i fråga om studier som bedrivs utomlands skall preciseras så att ett utlåtande ges endast när den studerande har sökt sig utomlands på annat sätt än via ett utbytesprogram mellan högskolor. Ändringen motsvarar avsedd tillämpningspraxis. En ny uppgift för studiestödsnämnden blir att på begäran ge Folkpensionsanstalten utlåtande om en mottagare av statsborgen för studielån som avlagt en examen som berättigar till studielånsavdrag är berättigad till avdraget. I praktiken behövs ett utlåtande närmast när låntagaren återoppar den grund som föreslås i 16 e § och anser att rätten till studielånsavdrag borde beviljas. Det föreslås att i paragrafen skall föreskrivas om avgivande av utlåtande också när den studerande har ansökt om förlängning av den tid som berättigar till studiestöd.

14 a §. Bostadstilläggets belopp. Riksdagen har i samband med budgeten för 2005 beslutat höja gränsen för de boendekostnader som beaktas vid beviljande av bostadstillägg till 252 euro. Det föreslås att den nya gränsen skall tillämpas från den 1 november 2005. Ändringen innebär att bostadstillägget höjs med 30 euro för de studerande vars boendekostnader är minst 252 euro per månad. Även bostadstillägget för studerande som bedriver studier utomlands föreslås bli höjt med 30 euro i månaden.

16 §. Statsborgens storlek. Det föreslås att beloppet av statsborgen för studielån per stödmånad skall ändras så att statsborgen för en högskolestuderande och en person som får vuxenutbildningsstöd är 300 euro. Beloppet

av statsborgen för den som får vuxenutbildningsstöd sjunker med 10 euro per månad. I fråga om andra än högskolestuderande är borgensbeloppet per månad fortfarande 220 euro och för studerande under 18 år 160 euro. För högskolestuderande som studerar utomlands skall statsborgen vara 440 euro och för andra studerande som studerar utomlands 360 euro såsom för närvarande.

16 c §. Studielånsavdrag. Det föreslås att rätten till studielånsavdrag skall beviljas en studielåntagare som har avlagt högre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen. Också en studerande som avlagt lägre högskoleexamen skall ha rätt till studielånsavdrag om han eller hon har antagits för att avlägga endast lägre högskoleexamen. Högskoleexamen avläggs förutom vid de läroanstalter som avses i universitetslagen och yrkeshögskolelagen också vid Försvarshögskolan, som hör till försvarsmakten, och vid Polisyrkeshögskolan, som lyder under inrikesministeriet. Enligt förslaget skall rätten till studielånsavdrag beviljas låntagaren på basis av en enda examen, vilket är den första till avdrag berättigade examen som låntagaren avlägger. Avdraget kan inte överföras så att det används på basis av en eventuell senare examen.

16 d §. Berättigade till studielånsavdrag. Rätt till studielånsavdrag skall kunna beviljas den som avlagt högre högskoleexamen när den tid som använts för att avlägga examen med högst två läsår överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt universitetslagen samt den som avlagt lägre högskoleexamen och yrkeshögskoleexamen när den tid som använts för att avlägga examen med högst ett läsår överskrider den tid som motsvarar examens omfattning. I fråga om dem som avlägger examen utomlands föreslås att motsvarande tidsfrister tillämpas som för att avlägga en examen på samma nivå i hemlandet. Det föreslås att den tid som berättigar till avdrag skall beräknas ända från det att de första högskolestudierna inleddes den 1 augusti 2005 eller därefter. Förfarandet skall vara detsamma också när den studerande har bytt examen.

Den tid som berättigar till studielånsavdrag har definierats så, att avdrag kan fås även om studierna framskridit något långsammare än den målsatta tiden. Avdrag kan således fås

t.ex. om en studerande under studiernas gång byter från ett studieområde till ett annat.

16 e §. Studielånsavdrag vid fördröjda studier. Rätt till studielånsavdrag dock skall kunna beviljas en låntagare för vilken den tid det tar att avlägga examen med högst två läsår överskrider den maximitid som föreskrivs i 16 d §, om studierna dragit ut på tiden på grund av fullgörande av tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller på grund av egen sjukdom. Den tid det tar att avlägga examen kan vara längre än vad som avses i 16 d § också när låntagaren under den tid som avses i nämnda paragraf har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning för skötsel av barn. Ingen separat maximitid skall föreskrivas för studielånsavdraget på denna grund. I fråga om en examen på t.ex. 300 studiepoäng kan den maximala förlängningen vara sju år utöver den tidsfrist som föreskrivs i 16 d §, om den studerande har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning under alla de terminer som avses i tidsfristen i nämnda paragraf. Endast en sådan orsak som varit aktuell under den tid som avses i nämnda paragraf beaktas. Endast de terminer kan beaktas under vilka låntagaren har fullgjort värnplikt, frivillig militärtjänst för kvinnor eller civiltjänst eller har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för skötsel av barn, sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av sjukdom, pension på basis av full arbetsoförmåga eller invaliditetspension enligt folkpensionslagen. Omständigheter som förlängt den tid det tar att avlägga examen kan beaktas endast om de utan avbrott har varit aktuella minst en månad. Under en termin skall endast en till förlängning berättigad period kunna beaktas. Närmare bestämmelser om hur grunderna för förlängning skall beaktas kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Exempel:

Om en studerande inleder studierna för en högre högskoleexamen på 300 studiepoäng hösten 2005, säger huvudregeln att hon eller han för att få studielånsavdrag måste bli klar med studierna senast före utgången av vårterminen 2012. Om den studerande under

studietiden under två terminer deltagit i frivillig militärtjänst för kvinnor, under en termin varit sjukledig över en månad och fått barn så att moderskaps- och föräldrapenning har betalats under två terminer, är hon berättigad till avdrag om hon avlägger examen före utgången av 2014.

16 f §. Beslut om studielånsavdrag. I paragrafen föreslås att Folkpensionsanstalten utan ansökan skall undersöka om en studielåntagare som har avlagt en examen som berättigar till studielånsavdrag har rätt till avdraget. I fråga om dem som avlagt examen i Finland skall Folkpensionsanstalten få uppgifter av högskolorna om tidpunkten när studierna inlemts och dagen då examen avlagts. De som har avlagt examen utomlands skall själva sända in dessa uppgifter. Om en låntagare på basis av de uppgifter högskolan lämnat är berättigad till studielånsavdrag, skall Folkpensionsanstalten på basis av de uppgifter om studielån som bankerna lämnat undersöka om låntagaren på basis av lånebeloppet är berättigad till studielånsavdrag samt räkna ut maximibeloppet av avdraget, om vilket föreskrivs i 127 d § 2 mom. i inkomstskattelagen. Om låntagaren har rätt till studielånsavdrag, skall han eller hon ges ett beslut om rätten till studielånsavdrag och uppgift om maximibeloppet. Det föreskrivs särskilt att ett beslut om att rätt beviljas kan meddelas utan att den person som beslutet gäller hörs. Ett beslut om avslag kan enligt principerna i förvaltningslagen inte meddelas utan att den saken gäller hörs. Om låntagaren på basis av de uppgifter om studierna som högskolan lämnat inte har rätt till studielånsavdrag eller om hans eller hennes studielån understiger 2 500 euro, skall han eller hon ges ett förslag till beslut, som träder i kraft om inte låntagaren inom den tidsfrist som reserverats för anförande av besvär begär att ärendet skall omprövas. En begäran om omprövning är nödvändig i synnerhet i de fall då låntagaren åberopar de orsaker som avses i 16 e §. Under den tid som reserverats för anförande av besvär skall låntagaren i samband med begäran om omprövning kunna lägga fram en utredning på basis av vilken han eller hon anser sig berättigad till studielånsavdrag. Det ankommer på studiestödsnämnden att ta ställning till om den sökande på basis av utred-

ningen kan anses vara berättigad till avdraget. En låntagare som lämnat in en begäran om omprövning skall alltid ges ett överklagbart beslut.

I 127 d § i inkomstskattelagen skall föreskrivas om rätten till studielånsavdrag för en skattskyldig som har hört till studielånssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland. Varken Folkpensionsanstalten eller någon annan finsk myndighet har uppgifter om studierna när det gäller personer som hört till ett annat lands stödssystem. Dessa personer bör därför ansöka om rätt till studielånsavdrag hos Folkpensionsanstalten och i sin ansökan lägga fram uppgifter om förutsättningarna för beviljande av avdraget. Folkpensionsanstalten har för närvarande sakkunskap som gäller utländska studier, eftersom finskt studiestöd beviljas också för studier utomlands.

Närmare bestämmelser om beslutsförfarandet och ansökningsförfarandet i fråga om skattskyldiga som hört till studiestödssystem i andra stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall utfärdas genom förordning av statsrådet.

41 b §. Rätt att få uppgifter. Det föreslås att paragrafens 5 punkt ändras så att Folkpensionsanstalten i samband med de uppgifter om studielånet som lämnas av penninginstituten också skall få uppgifter om amorteringarna på studielånet. I egenskap av den som beviljar borgen för lån behöver Folkpensionsanstalten uppgifter också om amorteringarna för att kunna följa lånestockens utveckling. Uppgiften behövs också vid verkställandet av studielånsavdraget. Det föreslås också att i paragrafen tas in en ny 8 punkt, där det föreskrivs om Folkpensionsanstaltens rätt att av skatteförvaltningen få uppgifter om de skattskyldiga som har dragit av studielånsavdraget till fullt belopp. Uppgiften behövs så att Folkpensionsanstalten kan sluta sända uppgifter om amorteringar till skatteförvaltningen för dessa personer.

41 c §. Studiestödsnämndernas rätt att få uppgifter. Det föreslås att i paragrafen tas in en bestämmelse om att Folkpensionsanstalten skall få utlämna vissa uppgifter också till studiestödsnämnden enligt 9 § i lagen om studiestöd med vilka inte ingåtts ett sådant

avtal om skötsel av studiestödsuppgifter som avses i 9 a §. Sådana nämnder är studiestödsnämnderna vid yrkeshögskolorna samt vid Teaterhögskolan, Sibelius-Akademien och Bildkonstakademien. Dessa nämnder bör som uppgiftsoverföringar få antalet studiepenning- och bostadstilläggs månader som de studerande utnyttjat. Dessa uppgifter behöver studiestödsnämnderna när de lämnar Folkpensionsanstalten utlåndan om tillräcklig framgång i studierna enligt 5 b § och 9 a § i lagen om studiestöd. Dessutom skall studiestödsnämnderna ha rätt att få de uppgifter som avses i 16 f § om grunderna för förlängning av den tidsfrist som berättigar till studielånsavdrag.

I övrigt har det gjorts mindre ändringar i paragrafens ordalydelse.

41 d §. Utlämnande av uppgifter. Folkpensionsanstalten skall utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter ha rätt att till skatteförvaltningen utlämna uppgifter om personer berättigade till studielånsavdrag och maximibeloppet av studielånsavdraget för dessa och till vilket belopp dessa gjort amorteringar på studielånet. Folkpensionsanstalten skall på basis av bestämmelserna i lagen om studiestöd och inkomstskattelagen meddela ett beslut om studielånsavdrag enligt den föreslagna 16 f §. Av beslutet skall framgå om personen i fråga har rätt till studielånsavdrag och därtill maximibeloppet av studielånsavdraget. Studielånsavdraget skall göras i beskattningen på basis av bestämmelser i inkomstskattelagen. Folkpensionsanstalten skall i enlighet med 41 b § i fråga om varje låntagare få uppgifter av penninginstitutet om till vilket belopp amorteringar på studielånet har gjorts. Folkpensionsanstalten skall lämna skatteförvaltningen uppgifter om amorteringarna för de låntagare som har rätt till studielånsavdrag. Skatteförvaltningen skall använda dessa uppgifter om amorteringarna då den gör studielånsavdrag i beskattningen. I paragrafen skall utlämnande av uppgifter om att räntestöd återställts inte längre nämnas, eftersom 56 § i lagen om studiestöd har ändrats genom lag 345/2004 så, att räntestöd inte längre kan återställas.

43 §. Teknisk anslutning. Det föreslås att till paragrafen fogas ett omnämnande om

Folkpensionsanstaltens rätt att med hjälp av teknisk anslutning få uppgifter om frågor som hänför sig till studielånsavdraget. Detta behövs för att skatteförvaltningen skall kunna meddela Folkpensionsanstalten att hela avdragsbeloppet utnyttjats i beskattningen. Efter detta ger Folkpensionsanstalten inte längre skatteförvaltningen uppgifter om amorteringar för låntagaren i fråga.

47 §. Omkostnader. Hänvisningarna i paragrafen till 9 § i lagen om studiestöd ändras till 9 a §. Ändringen baserar sig på den ändring av lagen om studiestöd som trädde i kraft den 1 augusti 2004.

1.2. Inkomstskattelag

58 §. Ränteutgifter. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 2 punkt ändras så att rätten att dra av räntorna på studielånet utvidgas så att den också gäller motsvarande studielån som hör till studielånssystemet i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Räntorna på studielånet skall vara avdragsgilla om lånet hör till studiestödssystemet i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om ett offentligt samfund gått i borgen för eller beviljat lånet.

105 §. Studiepenningsavdrag vid kommunalbeskattningen. I kommunalbeskattningen har man fått göra ett studiepenningsavdrag på basis av en i lagen om studiestöd avsedd annan studiepenning än vuxenstudiepenning. Det föreslås att vuxenstudiepenningen, som inte omfattas av avdrag, skall strykas i paragrafen, eftersom vuxenstudiepenning inte längre beviljas.

127 d §. Studielånsavdrag. I 127 d § i inkomstskattelagen skall föreskrivas om beloppet av det studielånsavdrag som beviljas en skattskyldig per år samt det sammanlagda maximala beloppet av de avdrag som beviljas per år. I paragrafen skall också föreskrivas om beslutsfattande myndigheter och den tid under vilken studielånsavdrag kan utnyttjas. Bestämmelser om vilka skattskyldiga som är berättigade till studielånsavdrag skall ingå i lagen om studiestöd. I 16 c, d och e § i lagen om studiestöd skall föreskrivas vilken examen som berättigar till studielånsavdrag och på vilken tid examen skall avläggas för att

den skattskyldiga skall vara berättigad till avdraget.

I paragrafens 1 mom. skall föreskrivas om till vilket belopp studielånsavdrag beviljas per år. Beloppet av avdraget per år skall motsvara beloppet av de amorteringar som den skattskyldige gjort på studielånet under året i fråga, tills det maximala beloppet av avdraget har utnyttjats. Det är fråga om ett avdrag som görs direkt från skatten, vilket innebär att den skattskyldige helt och hållet återfår avdragsbeloppet.

Med studielån avses i bestämmelsen ett studielån enligt lagen om studiestöd som beviljas på basis av statsborgen. Studielånet kan ha lyfts i ett kredit- eller penninginstitut som har rätt att bevilja studielån.

Enligt kravet på motsvarighet i fråga om förskottsuppbörd skall förskottsinnehållningens belopp så noggrant som möjligt motsvara det sammanlagda belopp av skatter och avgifter som den skattskyldige skall betala. Studielånsavdraget skall på så sätt beaktas vid förskottsuppbörden på samma sätt som andra avdrag. Avdraget minskar således det skattebelopp som påförs den skattskyldige vid förskottsuppbörden. När beloppet av studielånsavdraget är lika stort som amorteringsbeloppet, får den skattskyldige det årliga avdraget i praktiken utan egen penninginsats. Amorteringarna på studielånet betalas då av staten ända upp till det maximala beloppet av studielånsavdraget. Om t.ex. en skattskyldig som har studerat i fem år och har studielån till fullt belopp för varje år ($5 \times 9 \times 300 \text{ euro} = 13\,500 \text{ euro}$), blir det sammanlagda maximalbeloppet av avdragen per år ($13\,500 \text{ euro} - 2\,500 \text{ euro}$) $\times 30\% = 3\,300 \text{ euro}$. Om detta belopp skulle betalas av på det tid under vilken avdrag högst kan fås, dvs. på 10 år, skulle den skattskyldige vara tvungen att betala av 330 euro per år. På basis av detta skulle den skattskyldige per år få studielånsavdrag till ett lika stort belopp. Amorteringen per månad skulle bli 27,50 euro. I praktiken kommer den skattskyldige överens om återbetalningstidtabellen med penninginstitutet och det är möjligt att den skattskyldige genast det första året betalar av 3 300 euro på studielånet, vilket leder till att den skattskyldige får det maximala beloppet av studielånsavdraget i beskattningen genast under det

första året.

I paragrafens 2 mom. skall föreskrivas om det maximala beloppet av studielånsavdraget per skattskyldig. Det sammanlagda maximala beloppet av avdragen per år skall enligt förslaget vara 30 procent av den del av den skattskyldiges till avdrag berättigade studielån som överskrider självriskens. Självriskens är 2 500 euro, vilket i stort sett motsvarar beloppet av studielånen under ett normalt läsår. Självriskens förhindrar skatteplanering i anslutning till avdraget. Om självriskens inte fanns är det möjligt att de skattskyldiga som studerat utan studielån skulle lyfta studielån under de sista studieåren endast för skatteförmånens skull. Självriskens har därtill betydelse för förvaltningen, eftersom det administrativa arbetet minskas i och med att små studielån inte omfattas av förfarandet. Skattesubvention för mycket små studielån skulle inte heller främja målet att få de studerande att klara sig på studielån, få dem att studera effektivare och bli klara med studierna i en snabbare takt än för närvarande.

Med ett studielån som berättigar till avdrag avses ett studielån enligt lagen om studiestöd som har uppkommit under den tid högstskolestudier bedrivits. Extra stöd som beviljas på basis av en viss examen skall så exakt som möjligt vara knutet till de lån som hänför sig till avläggandet av just denna examen. I verkligheten är de situationer under vilka examina avläggs olika och en precis koppling skulle vara mycket svår att genomföra i praktiken. En studerande kan t.ex. studera för flera examina samtidigt. Å andra sidan kan en studerande t.ex. övergå till en annan examen under studiernas gång, varvid en del eller alla av den studerandes tidigare studieprestationer kan godkännas som en del av den nya examen. Av praktiska skäl bör grunden för beviljande vara rätt schablonmässig.

I propositionen föreslås att ett till avdrag berättigat studielån skall avse ett studielån enligt lagen om studiestöd som har uppkommit mellan utgången av den termin som föregår den första dagen för sådana högstskolestudier som avses i lagen om studiestöd och utgången av den termin då en till avdrag berättigad examen avlades. Tiden för beräkning av lånet skall vara densamma som den tid som beaktas i lagen om studiestöd, när man

beräknar om den skattskyldiga har avlagt examen inom föreskriven tid. Ett till avdrag berättigat lån börjar då löpa från det de första högskolestudierna inleddes fram till det en till avdrag berättigad examen avläggs, oavsett för vilka studier lånet har använts. När det totala studielånet börjar räknas från det att de första högskolestudierna inleds, kan lånesaldot också innehålla lån från en sådan tid, då den studerande ännu inte har börjat avlägga den examen på basis av vilken han eller hon har beviljats rätt till studielånsavdrag. Så är fallet när en studerande inleder studierna för en examen, men under studiernas gång byter till en annan examen och avlägger den senare av dem. Ett villkor för att få studielånsavdrag är även då att den tidsfrist som räknas från de första högskolestudierna inte överskrids.

Eftersom en högskolestuderande har möjlighet att lyfta hela terminens lån på en gång i förskott, kan lånesaldot fastställas med en termins noggrannhet. I praktiken framgår det studielånsbelopp som berättigar till avdrag av de studielånssaldon som terminsvis kommer från bankerna och av uppgiften om de kapitaliserade räntorna på lånet. Från studielånsaldot i slutet av den termin då en till avdrag berättigad examen avlades avdras de räntor som kapitaliserats på lånet under den till studielånsavdrag berättigade tiden samt det studielånssaldo som den skattskyldige hade i slutet av den termin som föregår inledandet av högskolestudierna.

Räntorna på studielånet avdras i beskattningen från inkomsterna redan under studietiden det år då räntorna läggs till lånekapitalet. I beskattningen avskiljs vid beräkning av studielånsavdraget således de redan avdragna låneräntorna från det till studielånsavdrag berättigade lånekapitalet.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om det maximala lånebeloppet per examen i anslutning till avdraget. Det maximala lånebeloppet per examen skall i praktiken begränsa avdragsbeloppet för sådana skattskyldiga som studerat längre än den tid som motsvarar den avlagda examens omfattning och som tagit studielån till maximalt belopp. I propositionen föreslås att maximibeloppet av avdraget skall beräknas på högst det lånebelopp som motsvarar studielånsbeloppet enligt den

omfattning som föreskrivits för examen med stöd av universitetslagen eller yrkeshögskolelagen, när det studielånsbelopp som motsvarar det maximala beloppet av statsborgen beaktas för högst nio månader per läsår. Till den del examens omfattning inte utgör hela år, beaktas vid beräkning av maximibeloppet studielånet för högst fem månader per ett halvt läsår. Examinas omfattning varierar beroende på examen men den vanligaste omfattningen på en universitetsexamen är fem år och på en yrkeshögskoleexamen fyra år.

Det behövs ett maximalt studielånsbelopp, som är knutet till examens omfattning och som är godtagbart vid beräkning av det maximala beloppet av studielånsavdraget, eftersom en skattskyldig enligt lagen om studiestöd med vissa begränsningar skall behålla rätten till studielånsavdrag även om han eller hon skulle studera längre än den tid som motsvarar examens omfattning. Om det maximala beloppet av studielånsavdraget inte skulle knytas till den tid som motsvarar examens omfattning skulle avdraget kunna ha en negativ inverkan på viljan att studera längre än den tid som motsvarar omfattningen. På grund av den begränsning som är knuten till examens omfattning kan det maximala beloppet av studielånsavdraget inte överstiga det avdragsbelopp till vilket den skattskyldige är berättigad om han studerat på den tid som motsvarar examens omfattning och under denna tid tagit studielån till maximalt belopp. Vid beräkning av det maximala belopp av studielånsavdraget som är knutet till examens omfattning används beloppet av den låneborgen som gäller vid den tidpunkt då examen avläggs. Detta belopp är olika i fråga om examina som avläggs i hemlandet och examina som avläggs utomlands.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs om de myndigheter som fattar beslut om studielånsavdrag och den tid under vilken studielånsavdrag kan utnyttjas. Folkpensionsanstalten skall på basis av uppgifter som den får från högskolorna undersöka om den skattskyldige har avlagt en till studielånsavdrag berättigad examen och om examen har avlagts inom den tidsfrist som berättigar till avdrag. Folkpensionsanstalten skall dessutom på basis av låneuppgifter från bankerna beräkna det maximala beloppet av studielånsavdraget.

Folkpensionsanstalten skall alltså slå fast den skattskyldiges rätt till studielånsavdrag och det maximala beloppet av avdraget. Folkpensionsanstalten skall för skatteförvaltningen uppge de personer som är berättigade till studielånsavdrag. Därtill skall Folkpensionsanstalten i fråga om varje till avdrag berättigad person meddela det maximala beloppet av studielånsavdraget. Skatteförvaltningen skall vara verkställande myndighet till denna del. Skatteförvaltningen skall på basis av de amorteringar den skattskyldige årligen gör på studielånet bevilja sådana skattskyldiga avdrag som på basis av Folkpensionsanstaltens meddelande har rätt till studielånsavdrag. Skatteförvaltningen skall följa avdragsbeloppet per år och bevilja avdrag på basis av amorteringarna tills det av Folkpensionsanstalten uträknade maximibeloppet av studielånsavdraget eller den maximitid som föreskrivits för beviljande av avdraget har utnyttjats till fullo.

Eftersom Folkpensionsanstalten skall avgöra den skattskyldiges rätt till studielånsavdrag och det maximala avdragsbeloppet skall också sökande av ändring i fråga om dessa ärenden ske på samma sätt som i fråga om övriga beslut om studiestöd fattade av Folkpensionsanstalten. Om Folkpensionsanstalten rättar sitt beslut, skall den underrätta skatteförvaltningen om rättelsen, varvid skatteförvaltningen rättar den verkställda beskattningen. Om den skattskyldige dock i ett ärende som det ankommer på Folkpensionsanstalten att avgöra söker ändring genom ett rättelseyrkande som riktas till skatteförvaltningen, överför skatteförvaltningen ärendet till denna del till Folkpensionsanstalten för avgörande.

Eftersom skatteförvaltningen skall beviljas avdraget årligen på basis av låneamorteringarna, skall ändring sökas i beskattningen i fråga om verkställandet. Den skattskyldige kan för skatteförvaltningen t.ex. lägga fram en utredning om att han eller hon under skatteåret har betalat av mer på sitt studielån än vad skatteförvaltningen på basis av låneamorteringarna noterat vid verkställandet av avdraget. Studielånsavdraget skall beviljas på basis av de amorteringar som den skattskyldige har betalt under de tio närmaste åren efter det år då den till avdrag berättigade examen avlades.

I paragrafens 5 mom. föreskrivs om beviljande av avdrag i de fall då den skattskyldige efter avlagd examen ha råkat i betalningssvårigheter och staten i egenskap av borgensman har blivit tvungen att betala studielånet till penninginstitutet. Om borgensmannen på basis av sina åtaganden blivit tvungen att betala studielånet skall avdraget beviljas allteftersom den ursprungliga studielåntagaren betalar av på lånet till borgensmannen. Det årliga avdraget skall beviljas enligt samma kriterier som när en skattskyldig betalar av på ett egentligt studielån enligt lagen om studiestöd.

I paragrafens 6 mom. föreskrivs om rätten till avdrag för skattskyldiga som har hört till studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland. En skattskyldig som har hört till studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland skall ha rätt till studielånsavdrag på motsvarande villkor som skattskyldiga som hör till tillämpningsområdet för lagen om studiestöd. En person som t.ex. studerat i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och hört till studiestödssystemet i staten i fråga och har avlagt högskoleexamen inom föreskriven tid skall ha rätt till studielånsavdrag om villkoren uppfylls. Så är fallet t.ex. om personen efter avlagd examen börjat arbeta i Finland och är allmänt skattskyldig här och under skatteåret har betalt tillbaka ett studielån som motsvarar ett studielån enligt lagen om studiestöd. Med ett studielån som motsvarar ett studielån enligt lagen om studiestöd avses motsvarande studielån som ett offentligt samfund gått i borgen för eller beviljat. Studielånsavdraget skall beviljas på motsvarande sätt som för en som hört till studiestödssystemet i Finland. Folkpensionsanstalten skall avgöra om den skattskyldige är berättigad till studielånsavdrag och slå fast det maximala avdragsbeloppet. Skatteförvaltningen beviljar avdraget årligen på basis av amorteringarna på studielånet. Även det maximala beloppet av studielånsavdraget skall beräknas på motsvarande grunder som för en som hört till studiestödssystemet i Finland. Studielånsavdraget skall således beräknas på basis av de belopp som föreskrivs i lagen om studiestöd.

På basis av lagen om studiestöd kan studielånsavdrag beviljas endast för högskolestudier som inletts den 1 augusti 2005 och därefter. En studerande som har bedrivit högskolestudier före nämnda tidpunkt men som efter denna tidpunkt antas för att inleda nya studier, kan få avdrag på basis av de nya studierna. I den övergångsbestämmelse i inkomstskattelagen som gäller det till studielånsavdrag berättigade studielånsbeloppet skall föreskrivas att endast studielån som lyfts för högskolestudier som inletts den 1 augusti 2005 eller därefter skall beaktas när avdragsbeloppet beräknas. Ett till avdrag berättigat lån börjar således löpa från det att de första nya högskolestudierna inleds den 1 augusti 2005 eller därefter.

127 e §. Hur studielånsavdraget görs. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om från vilken skatt studielånsavdrag skall göras. I första hand skall studielånsavdraget göras från inkomstskatten till staten. Avdraget görs från skatten på förvärvsinkomsten och skatten på kapitalinkomsten enligt förhållandet mellan dessa skattebelopp. Till den del avdraget överstiger beloppet av inkomstskatten till staten, görs avdraget från kommunalskatten, den försäkrades sjukförsäkringspremie och kyrkoskatten enligt förhållandet mellan dessa skatter. Avdraget görs sist, efter hushållsavdraget och underskottsgottgörelserna. Förfarandet är förmånligt för den skattskyldige, eftersom studielånsavdraget via skatteunderskottet vid studielånsavdrag kan avdras från de skatter som påförs under de följande åren, om beloppet av studielånsavdraget är större än beloppet av de skatter som påförts den skattskyldige under skatteåret.

I paragrafens 2 mom. skall finnas bestämmelser om hur utnyttjandet av studielånsavdraget förs över till de följande åren. För den skattskyldige fastställs ett skatteunderskott vid studielånsavdrag, om beloppet av studielånsavdraget är större än beloppet av de skatter som påförts den skattskyldige under skatteåret. Skatteunderskottet vid studielånsavdrag skall dras av från de skatter som påförts den skattskyldige under de följande åren, under högst 10 skatteår allteftersom skatt påförs.

De skatteunderskott som förs över till de följande åren med stöd av paragrafens 3

mom. skall avdras i den ordning de har uppkommit och före det studielånsavdrag som beviljas på basis av amorteringarna under skatteåret. Då de äldsta posterna alltid avdras först, är risken för att tidsfristerna för avdragen går ut mindre. Skatteunderskott vid studielånsavdrag skall dock avdras under högst 15 år efter året då examen avlades.

132 §. Avdrag av underskottsgottgörelse från den skattskyldiges statsskatt. I paragrafen görs en ändring som motsvarar den avdragsordning som föreslås i 127 e §. Underskottsgottgörelse avdras efter det att från skatten dragits av andra avdrag som skall dras av från skatten, med undantag av studielånsavdraget.

1.3. Lag om beskattningsförfarande

16 §. Utomståendes allmänna skyldighet att lämna uppgifter om utgifter och avdrag. Till 16 § i lagen om beskattningsförfarande skall fogas ett nytt 10 mom., varvid det nuvarande 10 mom. blir 11 mom. I lagrummet skall föreskrivas om de uppgifter som Folkpensionsanstalten skall lämna till skatteförvaltningen för beviljande av studielånsavdraget. Folkpensionsanstalten skall undersöka och avgöra vilka skattskyldiga som är berättigade till studielånsavdrag och sända uppgifter om dessa skattskyldiga till skatteförvaltningen. Folkpensionsanstalten skall på basis av de uppgifter den har räkna ut det maximala beloppet av avdraget och meddela skatteförvaltningen detta. Dessutom skall uppgifter om amorteringar på studielånet gå från bankerna via Folkpensionsanstalten till skatteförvaltningen. Folkpensionsanstalten skall också sända skatteförvaltningen uppgift om det år då examen avlades, eftersom studielånsavdrag beviljas endast på basis av de amorteringar som har betalats under de tio närmaste åren efter det att examen avlades. Uppgiften om examensåret behövs också därför att skatteunderskottet vid studielånsavdrag avdras under högst 15 år efter året då examen avlades.

65 §. Ändringssökande i beslut som gäller förlust och skatteunderskott vid studielånsavdrag. Till 65 § i lagen om beskattningsförfarande skall fogas ett nytt 2 mom. där det preciseras för vilket år ändring i ett beslut om

skatteunderskott vid studielånsavdrag kan sökas. På samma sätt som i fråga om fastställd förlust skall ändring i ett beslut som gäller skatteunderskott vid studielånsavdrag kunna sökas för det skatteår som beslutet om skatteunderskott vid studielånsavdrag hänförs till. Paragrafens rubrik ändras på motsvarande sätt.

1.4. Lag om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

20 a §. Utlämnande av uppgifter till Folkpensionsanstalten. Till lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter skall fogas en ny 20 a §, på basis av vilken skatteförvaltningen utan hinder av sekretesskyldigheten för skötsel av uppgifter som gäller studielånsavdrag till Folkpensionsanstalten skall lämna ut behövliga identifieringsuppgifter och uppgifter om utnyttjande av studielånsavdraget för en skattskyldig som i beskattningen har dragit av det maximala beloppet av studielånsavdraget. Uppgifterna skall kunna lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning utan den skattskyldiges samtycke. Uppgiften om användningen av det maximala beloppet av studielånsavdraget behövs, eftersom uppgifter om amorteringarna på studielånen för beviljande av studielånsavdrag går från bankerna till Folkpensionsanstalten och därifrån vidare till skatteförvaltningen. På basis av uppgiften slutar Folkpensionsanstalten sända uppgifter om amorteringar på studielånet till skatteförvaltningen, eftersom skatteförvaltningen inte längre behöver denna uppgift när hela studielånsavdraget har utnyttjats. Skatteförvaltningen skall följa beviljandet av avdragen per år ända upp till maximibeloppet.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Avsikten är att för tydlighets skull genom förordning av statsrådet föreskriva om de maximala stödtiderna för högskoleexamina av olika omfattning. Genom förordning av statsrådet skall också föreskrivas om förfarandet för ansökan om och beviljande av förlängning av maximitiden för studiestöd för

högskoleexamen samt studiestödsmyndigheternas beslutsförfarande och ansökningsförfarandet i samband med studielånsavdrag. Ändringen gör studiestödslagstiftningen klarare, i och med att alla författningar på lägre nivå koncentreras till förordningen om studiestöd och genom att de separata förordningar och beslut av undervisningsministeriet som utfärdats med stöd av de nuvarande bestämmelserna upphävs.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2005. Bestämmelsen i 14 a § i lagen om studiestöd skall dock tillämpas först från den 1 november 2005.

Bestämmelserna i 7 och 7 a § i lagen om studiestöd skall tillämpas på studerande som vid antagningen tar emot en studieplats den 1 augusti 2005 eller därefter.

Rätt till studielånsavdrag enligt 16 c § i lagen om studiestöd skall tillkomma en studielåntagare som vid antagningen tar emot en studieplats för högre eller lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen den 1 augusti 2005 eller därefter. Rätt till avdrag har enligt förslaget också den som har antagits som studerande före den 1 augusti 2005, men som anmäler sig som närvarande första gången den 1 augusti 2005 eller därefter.

Åtgärder som verkställigheten av lagarna förutsätter får vidtas innan lagarna träder i kraft.

4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Genom lagen om ändring av lagen om studiestöd 345/2004 gjordes de ändringar som förutsätts i grundlagen. Ändringarna gällde författningsnivån för de bestämmelser som gäller individens rättigheter och skyldigheter. I det sammanhanget ändrades också bemyndigandet att utfärda förordning så, att bestämmelser på lägre nivå skall utfärdas genom förordning av statsrådet i stället för genom förordning av undervisningsministeriet. Då ändrades ännu inte bestämmelserna om den tid som berättigar till studiestöd, eftersom en reform av universitetens examensstruktur samtidigt var under beredning. Be-

stämmelser om det nya examenssystemet ingår i den lag om ändring av universitetslagen som träder i kraft den 1 augusti 2005 och genom statsrådets förordning om universitets-examina med stöd av den. Det är i detta sammanhang motiverat att genomföra de ändringar som grundlagen förutsätter i bestämmelserna om tidsbegränsningar. Det föreslås att 7 § i lagen om studiestöd ändras så att där föreskrivs om en beräkningsregel på basis av vilken man kan beräkna den tid som berättigar till studiestöd för examina berättigade till studiestöd. Det föreslås att i paragrafen tas in ett bemyndigande att utfärda för-

ordning med stöd av vilket man för tydlighets skull genom förordning av statsrådet kan föreskriva om maximitiden för studiestöd för examina av olika omfattning.

Enligt regeringens uppfattning motsvarar de föreslagna lagarna den författningsnivå som förutsätts i grundlagen. De uppställer heller inga sådana begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna att propositionen på grund av dem inte skulle kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om ändring av lagen om studiestöd**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 21 januari 1994 om studiestöd (65/1994) 3 § 4 punkten, 5 a § 1 mom., 7 § och 7 a §, 9 a § 1 mom., 14 a §, 16 § 1 mom., 41 b § 5 och 7 punkten, 41 c och 41 d §, 43 § 2 mom. samt 47 §,

av dem 3 § 4 punkten sådan den lyder i lag 1427/2001, 5 a § 1 mom., 9 a § 1 mom. och 16 § 1 mom. sådana de lyder i lag 345/2004, 7 § sådan den lyder i lagarna 49/1997, 636/1998 och 41/2000 samt i nämnda lag 345/2004, 7 a § sådan den lyder i nämnda lag 49/1997, 14 a § sådan den lyder i lag 734/2001 och i nämnda lag 345/2004, 41 b § 5 och 7 punkten och 41 c § sådana de lyder i lag 691/2002 samt 41 d § och 43 § 2 mom. sådana de lyder i lag 204/2003 samt

fogas till 2 §, sådan den lyder i nämnda lagar 345/2004 och 1427/2001, ett nytt 3 mom., till lagen nya 16 c—16 f § samt till 41 b §, sådan den lyder i nämnda lag 691/2002, en ny 8 punkt som följer:

2 §*Studiestödsförmåner*

Den som har fått studielån enligt denna lag har på de villkor som föreskrivs i denna lag rätt till studielånsavdrag i beskattningen. Närmare bestämmelser om studielånsavdraget finns i 127 d och 127 e § i inkomstskattelagen (1535/1992).

3 §*Definitioner*

I denna lag avses med

4) *högskola* de universitet som avses i universitetslagen (645/1997) och de yrkeshögskolor som avses i yrkeshögskolelagen (351/2003),

5 a §*Heltidsstudier*

Studier där målsättningen är att avlägga högskoleexamen är heltidsstudier. Andra högskolestudier är heltidsstudier när deras omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad.

7 §*Tidsbegränsningar*

Studiestöd beviljas för den tid då den studerande bedriver heltidsstudier. Studier som omfattar minst åtta veckor i en följd berättigar till två månaders studiestöd.

Studiestöd för högskolestudier kan fås för högst 70 månader. Den tid som berättigar till stöd för avläggande av en högskoleexamen bestäms på basis av examens omfattning enligt universitetslagen eller yrkeshögskolela-

gen så, att den tid som berättigar till stöd är högst nio månader per sådant läsår som innefattas i examens omfattning, utökad med tio månader. För ett sådant halvt läsår som följer på de fulla läsåren är den tid som berättigar till stöd dock fem månader. Den tid som berättigar till stöd för högre yrkeshögskoleexamen bestäms på basis av yrkeshögskoleexamens och högre yrkeshögskoleexamens sammanlagda omfattning, utökad med tio månader. Om en studerande som har avlagt lägre högskoleexamen fortsätter studierna för en högre högskoleexamen i ett utbildningsprogram till vilket de studerande antas vid separat antagning, beaktas de månader som har använts för lägre högskoleexamen inte vid uträkningen av den tid som berättigar till stöd för denna högre högskoleexamen. Den tid som berättigar till stöd i fråga om en sådan högre högskoleexamen i vilken huvudämnet eller den ämnesgrupp till vilket huvudämnet hör är asiatiska och afrikanska språk och kulturer är dock högst 64 månader.

I fråga om en examen som avläggs vid en utländsk högskola bestäms den tid som berättigar till studiestöd på de grunder som anges ovan och på basis av examens omfattning och läsårets längd.

Om en studerande som har beviljats studiestöd för högskolestudier men som inte har avlagt högskoleexamen inleder studier för en andra högskoleexamen, beaktas de månader som använts för den tidigare examen vid uträkningen av den tid som berättigar till stöd.

Närmare bestämmelser om maximitiden för studiestöd för högskoleexamina av olika omfattning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Inom utbildning som leder till en yrkesinriktad examen kan studiestöd fås för högst den tid som avses i 31 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning. Inom gymnasieutbildning kan studiestöd fås för högst den tid som avses i 24 § 1 mom. i gymnasielagen.

7 a §

Förlängning av maximitiden för studiestöd för en högre högskoleexamen

En studerande som har fått studiestöd under den maximitid som avses i 7 § för avlägg-

ande av en högre högskoleexamen kan beviljas studiestöd för den återstående tiden av studierna, dock högst för nio månader. Ett villkor är att studeranden visar att studierna fördröjts på grund av sjukdom som avsevärt inverkat på framgången i studierna eller av något annat synnerligen vägande skäl. Förlängd tid kan dock beviljas endast i det fall att studier på heltid under högst ett läsår anses vara en förutsättning för avläggande av examen.

Stöd enligt denna paragraf beviljas inte studerande som redan har beviljats studiestöd under 70 månader.

Närmare bestämmelser om ansökan om förlängning som avses i 1 mom. och grunderna för beviljande av förlängning utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 a §

Studiestödsnämndernas uppgifter

Studiestödsnämnderna har till uppgift att

1) följa framgången i studierna och på eget initiativ eller på begäran av Folkpensionsanstalten eller den studerande ge utlåtande om studieframgången,

2) ange tillräcklig omfattning i fråga om studier som bedrivs under sommaren och i enskilda fall ge utlåtande till Folkpensionsanstalten.

3) ange tillräcklig omfattning i fråga om studier som bedrivs utomlands på annat sätt än via studentutbytesprogram och i enskilda fall ge utlåtande till Folkpensionsanstalten,

4) på begäran av Folkpensionsanstalten eller den studerande ge utlåtande om huruvida en låntagare som har fått statsborgen för studielån och som har avlagt examen är berättigad till studielånsavdrag,

5) på eget initiativ eller på begäran av Folkpensionsanstalten eller den studerande ge utlåtande om huruvida en studerande som har fått studiestöd under den maximala tiden kan beviljas förlängning av den tid som berättigar till studiestöd på det sätt som föreskrivs i 7 a §.

2 kap.

Studiestödsförmåner

14 a §

Bostadstilläggets belopp

Bostadstillägget är 80 procent av månadshyran, bruksvederlaget eller med dessa jämförbara månatliga boendekostnader av fast storlek enligt hyresavtalet eller bostadsrättsavtalet. När bostadstillägg beviljas beaktas inte boendekostnader till den del de överstiger 252 euro. En studerandes andel av boendekostnaderna fås genom att boendekostnaderna för hela bostaden divideras med antalet boende, om inte någon annan fördelningsgrund godkänns av särskilda skäl.

Om en studerande bor i en bostad som han eller hon hyr av sin förälder eller som föräldern äger, är bostadstillägget högst 58,87 euro i månaden. Bostadstillägget för en studerande som studerar på avgiftsbelagda linjer vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter är 58,87 euro i månaden, om den studerande bor i läroanstaltens elevhem.

Bostadstillägget för den som studerar utomlands är 210 euro i månaden. Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om bostadstilläggets belopp i länder med låg hyresnivå.

Bostadstillägg betalas inte, om boendekostnaderna understiger 33,63 euro i månaden.

16 §

Statsborgens storlek

Beloppet av statsborgen för studielån per stödmånad är

1) 300 euro för en högskolestuderande och för den som får vuxenutbildningsstöd,

2) 220 för andra än högskolestuderande, om den studerande har fyllt 18 år, och 160 euro om den studerande inte har fyllt 18 år; rätten till högre statsborgen börjar vid ingången av den månad då den studerande fyller 18 år,

3) 440 euro för högskolestuderande och 360 euro för andra utomlands studerande.

16 c §

Studielånsavdrag

Rätt till studielånsavdrag som avses i 127 d § i inkomstskattelagen har en studielåntagare som har avlagt högre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen. En studielåntagare som har avlagt lägre högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag endast om han eller hon har antagits för att avlägga enbart lägre högskoleexamen. En studielåntagare kan beviljas rätt till studielånsavdrag endast för den första till avdrag berättigade examen som han eller hon har avlagt.

16 d §

Berättigade till studielånsavdrag

Den som har avlagt högre högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som använts för att avlägga examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt universitetslagen med högst två läsår. Den som har avlagt yrkeshögskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som har använts för examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt yrkeshögskolelagen med högst ett läsår. Den som har avlagt lägre högskoleexamen och som har antagits för att avlägga endast lägre högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som har använts för att avlägga examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt universitetslagen med högst ett läsår.

Den som har avlagt examen vid en utländsk högskola har rätt till studielånsavdrag på motsvarande grunder.

Den tid som har använts för att avlägga examen beräknas från början av den termin då en studerande första gången tagit emot en studieplats vid en högskola till utgången av den termin då en i 16 c § avsedd examen har avlagts.

16 e §

Studielånsavdrag vid fördröjda studier

En låntagare är berättigad till studielånsavdrag även om den tid som använts för avläggande av examen är högst två läsår längre än vad som föreskrivs i 16 d §, om låntagarens studier under den tid som avses i nämnda paragraf har fördröjts på grund av fullgörande av tjänstgöring enligt värnpliktslagen (452/1950), civiltjänstlagen (1723/1991) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) eller på grund av egen sjukdom. Den tid det tar att avlägga examen kan vara längre än vad som avses i 16 d § också när låntagaren under den tid som avses i nämnda paragraf har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) för skötsel av barn. Endast de terminer kan beaktas under vilka låntagaren har fullgjort värnplikt, frivillig militärtjänst för kvinnor eller civiltjänst eller fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för skötsel av barn, sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av sjukdom, pension eller ersättning på basis av full arbetsoförmåga eller invaliditetspension enligt folkpensionslagen.

Omständigheter som förlängt den tid det tar att avlägga examen kan beaktas endast om de utan avbrott har varit aktuella under minst en månad. Under en termin kan endast en till förlängning berättigad period beaktas.

Närmare bestämmelser om hur de i 1 och 2 mom. avsedda grunderna för förlängning av den tid som berättigar till studielånsavdrag skall beaktas utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 f §

Beslut om studielånsavdrag

Folkpensionsanstalten undersöker utan ansökan på basis av högskolans uppgifter om den dag då studierna inletts och den dag då examen avlagts huruvida en studielåntagare som har avlagt en högskoleexamen som berättigar till studielånsavdrag har rätt till avdraget. När det är fråga om en studerande vid

en utländsk högskola undersöker dock Folkpensionsanstalten rätten till studiestödsavdrag på basis av de uppgifter om när studierna inletts och när examen avlagts som den studerande har lämnat.

Om en låntagare har rätt till studielånsavdrag räknar Folkpensionsanstalten på basis av de uppgifter om studielån som penninginstitutet lämnat också ut studielånsavdragets maximibelopp enligt 127 d § i inkomstskattelagen och ger låntagaren ett beslut om rätt till studielånsavdrag och maximibeloppet av studielånsavdraget. Beslutet kan meddelas utan att den som saken gäller hörs.

Om en låntagare på basis av de uppgifter som högskolan och penninginstitutet har lämnat inte är berättigad till studielånsavdrag, sänder Folkpensionsanstalten ett förslag till beslut till låntagaren. Beslutet enligt förslaget träder i kraft, om inte låntagaren inom den tid som reserverats för anförande av besvär skriftligen begär att ärendet skall behandlas på nytt.

Med avvikelse från bestämmelserna ovan skall en sådan studielåntagare som avses i 127 d § 6 mom. i inkomstskattelagen ansöka om rätt till studielånsavdrag hos Folkpensionsanstalten.

Närmare bestämmelser om beslutsförfarandet och det ansökningsförfarande som avses i 4 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

41 b §

Rätt att få uppgifter

För verkställigheten av studiestödet har Folkpensionsanstalten utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

5) av penninginstitutet i fråga om varje låntagare få uppgifter om till vilket belopp studielån med statsborgen har lyfts, om amorteringarna på studielånet och om räntorna, så som Folkpensionsanstalten bestämmer,

7) av straffanstalter och av tvångsinrättningar enligt 1 § i lagen om internering av farliga återfallsförbrytare (317/1953) få uppgifter om när ett straff börjar och slutar;

8) av skatteförvaltningen för skötseln av uppgifter som gäller studielånsavdrag få behövliga identifieringsuppgifter och uppgifter om användningen av studielånsavdrag för sådana skattskyldiga som i beskattningen dragit av studielånsavdragets maximibelopp enligt 127 d § i inkomstskattelagen.

41 c §

Studiestödsnämndernas rätt att få uppgifter

Studiestödsnämnderna har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att av Folkpensionsanstalten få uppgifter som är nödvändiga med tanke på skötseln av de uppdrag som nämns i 9 a § samt de uppgifter som Folkpensionsanstalten har om de i 16 e § avsedda grunderna för förlängning av den till studielånsavdrag berättigade tiden. Studiestödsnämnderna har rätt att få uppgifterna avgiftsfritt.

Studiestödsnämnder som sköter studiestödsuppdrag med stöd av ett avtal enligt 9 a § 4 mom. har dessutom utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att använda sådana för behandlingen av förmåner enligt denna lag nödvändiga uppgifter som Folkpensionsanstalten erhållit.

I 2 mom. avsedda studiestödsnämnder har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter också rätt att av i 41 a § avsedda myndigheter och andra instanser avgiftsfritt få sådana uppgifter om en viss person som är nödvändiga för behandlingen av förmåner enligt denna lag.

41 d §

Utlämnande av uppgifter

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

1) till det penninginstitut där den studerande har studielån utlämna uppgifter för läggande av räntor enligt 34 § till studielånet samt i fråga om lån som beviljats enligt lagen

om studiestöd (28/1972) uppgifter om att studierna upphört,

2) till det penninginstitut där den studerande har sökt studielån utlämna uppgifter om statsborgen för studielån och dess giltighet,

3) till skatteförvaltningen utlämna uppgifter om personer berättigade till studielånsavdrag och maximibeloppet av studielånsavdraget för dessa personer och de amorteringar på studielånet som dessa gjort årligen,

4) till nordiska studiestödsmyndigheter utlämna uppgifter om studiestöd som medborgare i dessa länder och finska medborgare som studerar i dessa länder får från Finland.

43 §

Teknisk anslutning

Vad som i denna paragraf bestäms om utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning gäller även Folkpensionsanstaltens rätt att med hjälp av teknisk anslutning få uppgifter enligt 41 a och 41 b § samt 41 d § 2 och 3 punkten.

47 §

Omkostnader

De utgifter som verkställigheten av denna lag förorsakar Folkpensionsanstalten räknas som Folkpensionsanstaltens omkostnader och de utgifter som åsamkas läroanstalterna för de uppgifter som föreskrivs i lagens 8 § 3 mom. samt 9 a § 1 och 2 mom. räknas som utgifter för läroanstalten i fråga.

Om de omkostnader som förorsakas av de uppgifter som på basis av ett avtal enligt 9 a § 4 mom. ankommer på läroanstalten avtalas mellan Folkpensionsanstalten och läroanstalten.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005. Lagens 14 a § tillämpas dock från den 1 november 2005.

Bestämmelserna i 7 § och 7 a § i denna lag tillämpas på studerande som vid antagningen tar emot en studieplats eller som för första gången anmäler sig som närvarande den 1

augusti 2005 eller därefter.

Rätt till studielånsavdrag enligt 16 c § i denna lag har en studielåntagare som vid antagningen tar emot en studieplats för högre eller lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen den 1 augusti 2005 eller därefter. Rätt till avdrag har också den som har antagits som studerande före den 1 augusti 2005 men som för första gången anmäler sig

som närvarande den 1 augusti 2005 eller därefter. Högskolestudier som en låntagare har bedrivit före denna lags ikraftträdande beaktas inte när den tid som berättigar till studielånsavdrag räknas ut.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 58 § 1 mom. 2 punkten, 105 § och 132 § 2 mom.,
 sådana de lyder, 58 § 1 mom. 2 punkten i lag 1126/1996, 105 § i lag 896/2001 och 132 § 2 mom. i lag 772/2004, samt
fogas till lagen nya 127 d och 127 e § som följer:

58 §

Ränteutgifter

En skattskyldig har rätt att från sina kapitalinkomster dra av räntorna på sina skulder, om skulden

2) avser en av staten eller Ålands landskapsregering garanterad studieskuld eller en av ett offentligt samfund garanterad eller beviljad studieskuld som hör till studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*studieskuld*),

105 §

Studiepenningsavdrag vid kommunalbeskattningen

Om en skattskyldig har fått i lagen om studiestöd avsedd studiepenning, skall från hans nettoförvärvsinkomst göras kommunalbeskattningens studiepenningsavdrag. Detta fulla belopp är 2 200 euro, dock högst beloppet av studiepenningen. Avdraget minskas med 50 procent av de belopp varmed beloppet av den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger studiepenningsavdragets fulla belopp.

Avdrag från skatten

127 d §

Studielånsavdrag

En sådan i 16 c § i lagen om studiestöd avsedd skattskyldig som avlagt en till avdrag berättigande examen inom föreskriven tid får från skatten dra av ett belopp som motsvarar amorteringarna på studielånet (*studielånsavdrag*).

Avdrag beviljas per år till ett sammanlagt belopp som är högst 30 procent av den del av den skattskyldiges till avdrag berättigande studielån som överstiger 2 500 euro. Med ett till avdrag berättigande studielån avses ett studielån enligt lagen om studiestöd som har uppkommit mellan utgången av den termin som föregår den första dagen för sådana högskolestudier som avses i 16 c § i lagen om studiestöd och början av den termin som följer efter den dag då en till avdrag berättigande examen avlades, exklusive de kapitaliserade räntorna på studielånet under denna tid (*studielånsavdragets maximibelopp*).

Studielånsavdragets maximibelopp beräknas högst på basis av det lånebelopp som motsvarar studielånsbeloppet enligt den omfattning som föreskrivs för examen med stöd av universitetslagen (645/1997) eller yrkeshögskolelagen (351/2003), när det studielånsbelopp som motsvarar maximibeloppet

av statsborgen beaktas för nio månader per läsår. Till den del examens omfattning inte utgör hela år, beaktas vid beräkning av maximibeloppet studielånet för fem månader per ett halvt läsår. Det maximala lånebeloppet enligt examens omfattning beräknas enligt de bestämmelser om maximibeloppet av statsborgen för studielån som gäller vid den tidpunkt då examen avläggs.

Folkpensionsanstalten avgör om den skattskyldige är berättigad till studielånsavdrag, och fastställer studielånsavdragets maximibelopp. Skatteförvaltningen beviljar avdraget årligen på basis av de amorteringar på studielånet som en till studielånsavdrag berättigad skattskyldig har gjort under de tio närmaste åren efter det år då examen avlades.

Om en studielåntagare betalar av på ett studielån som på basis av statsborgen har betalats av statens medel, har han eller hon på basis av amorteringen till borgensmannen rätt till studielånsavdrag på samma villkor som om han eller hon skulle betala av ett egentligt studielån enligt lagen om studiestöd.

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller på motsvarande villkor skattskyldiga som har omfattats av studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland och som under skatteåret har amorterat på ett studielån som motsvarar ett studielån enligt lagen om studiestöd.

127 e §

Hur studielånsavdraget görs

Studielånsavdraget görs i första hand från inkomstskatten till staten. Avdraget görs från skatten på förvärvsinkomsten och skatten på kapitalinkomsten enligt förhållandet mellan dessa skattebelopp. Till den del avdraget överstiger beloppet av inkomstskatten till staten, görs avdraget från kommunalskatten, den försäkrades sjukförsäkringspremie och

kyrkoskatten enligt förhållandet mellan dessa skatter. Avdraget görs efter de övriga avdrag som görs från inkomstskatten samt efter de underskottsgottgörelser som avses i 131 och 131 a §.

Om beloppet av studielånsavdraget överstiger beloppet av de skatter som påförts den skattskyldige under skatteåret, uppstår för den skattskyldige på grundval av skillnaden ett *skatteunderskott vid studielånsavdrag*, vilket på det sätt som föreskrivs i 1 mom. avdras från de skatter som påförs den skattskyldige de följande åren, under högst 10 skatteår allteftersom skatt påförs.

Skatteunderskotten vid studielånsavdrag avdras före det studielånsavdrag som beviljas på basis av amorteringarna under skatteåret och i den ordning de har uppkommit. Skatteunderskottet vid studielånsavdrag avdras under högst 15 år efter det år då examen avlades.

132 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från den skattskyldiges statsskatt

Särskild underskottsgottgörelse avdras i första hand från den inkomstskatt som skall betalas till staten för förvärvsinkomst, efter det att från skatten dragits av andra avdrag som skall dras av från skatten, med undantag av studielånsavdraget. Särskild underskottsgottgörelse avdras efter underskottsgottgörelse.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för år 2005.

Vid beräkning av det till studielånsavdrag berättigade studielånsbelopp som avses i 127 d § 2 mom. beaktas studielån som har lyfts för högskolestudier som har inletts den 1 augusti 2005 och därefter.

3.

Lag**om ändring av 16 och 65 § i lagen om beskattningsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 december 1995 om beskattningsförfarande (1558/1995) 65 § samt
fogas till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1122/1996, 1127/1996, 1172/1998,
 565/2004 och 775/2004, ett nytt 10 mom., varvid det nuvarande 10 mom. blir 11 mom., som
 följer:

16 §

*Utomstående allmänna skyldighet att lämna
 uppgifter om utgifter och avdrag*

—————
 Folkpensionsanstalten skall för beviljande
 av studielånsavdrag tillställa skatteförvalt-
 ningen behövliga uppgifter om skattskyldiga
 som är berättigade till studielånsavdrag, året
 då en till avdrag berättigande examen avla-
 des, studielånsavdragets maximibelopp samt
 de amorteringar som de till avdrag berättiga-
 de skattskyldiga har gjort på studielånet.
 —————

65 §

*Ändringssökande i beslut som gäller förlust
 och skatteunderskott vid studielånsavdrag*

I beslut som gäller fastställd förlust får
 ändring sökas för det skatteår som beslutet
 om den fastställda förlusten avser.

I beslut som gäller skatteunderskott vid
 studielånsavdrag enligt 127 e § 2 mom. i in-
 komstskattelagen får ändring sökas för det
 skatteår som beslutet om skatteunderskott vid
 studielånsavdrag avser.
 —————

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

4.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
 fogas till lagen av den 30 december 1999 om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) en ny 20 a § som följer:

3 kap.

Användning av uppgifter inom skatteförvaltningen samt utlämnande av uppgifter

20 a §

*Utlämnande av uppgifter till
 Folkpensionsanstalten*

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten, för skötsel av uppgifter som gäller studielånsavdrag, till Folkpen-

sionsanstalten lämna ut behövliga identifieringsuppgifter och uppgifter om utnyttjande av studielånsavdraget för de skattskyldiga som i beskattningen har dragit av studielånsavdragets maximibelopp enligt 127 d § i inkomstskattelagen.

De uppgifter som avses i 1 mom. kan lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda.

_____ Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Helsingfors den 18 februari 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Kulturminister *Tanja Karpela*

1.

Lag**om ändring av lagen om studiestöd**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 21 januari 1994 om studiestöd (65/1994) 3 § 4 punkten, 5 a § 1 mom., 7 § och 7 a §, 9 a § 1 mom., 14 a §, 16 § 1 mom., 41 b § 5 och 7 punkten, 41 c och 41 d §, 43 § 2 mom. samt 47 §,

av dem 3 § 4 punkten sådan den lyder i lag 1427/2001, 5 a § 1 mom., 9 a § 1 mom. och 16 § 1 mom. sådana de lyder i lag 345/2004, 7 § sådan den lyder i lagarna 49/1997, 636/1998 och 41/2000 samt i nämnda lag 345/2004, 7 a § sådan den lyder i nämnda lag 49/1997, 14 a § sådan den lyder i lag 734/2001 och i nämnda lag 345/2004, 41 b § 5 och 7 punkten och 41 c § sådana de lyder i lag 691/2002 samt 41 d § och 43 § 2 mom. sådana de lyder i lag 204/2003 samt

fogas till 2 §, sådan den lyder i nämnda lagar 345/2004 och 1427/2001, ett nytt 3 mom., till lagen nya 16 c—16 f § samt till 41 b §, sådan den lyder i nämnda lag 691/2002, en ny 8 punkt som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Studiestödsförmåner

Den som har fått studielån enligt denna lag har på de villkor som föreskrivs i denna lag rätt till studielånsavdrag i beskattningen. Närmare bestämmelser om studielånsavdraget finns i 127 d och 127 e § i inkomstskattelagen (1535/1992).

3 §

3 §

*Definitioner**Definitioner*

I denna lag avses med

I denna lag avses med

4) högskola de universitet som avses i universitetslagen (645/1997) och de yrkeshögskolor som avses i lagen om yrkeshögskolestudier (255/1995),

4) *högskola* de universitet som avses i universitetslagen (645/1997) och de yrkeshögskolor som avses i *yrkeshögskolelagen* (351/2003),

5 a §

Heltidsstudier

Studier där målsättningen är att avlägga högskoleexamen är heltidsstudier.

7 §

Tidsbegränsningar

Studiestöd beviljas för den tid då den studerande bedriver heltidsstudier. Studier som omfattar minst åtta veckor i en följd berättigar till två månaders studiestöd.

Studiestöd för högskolestudier kan fås för högst 70 månader. För avläggande av en högre högskoleexamen kan studiestöd dock fås för högst 55 månader. För en högre högskoleexamen eller ett utbildningsprogram som förutsätter en speciellt omfattande arbetsinsats kan maximitiden för studiestöd förlängas genom beslut av undervisningsministeriet. Undervisningsministeriet fastställer den maximitid som berättigar till studiestöd för utbildning som är kortare än för avläggande av högre högskoleexamen. Med högskolestudier jämföras vid tillämpning av detta moment även studier vid en sådan temporär yrkeshögskola som avses i 3 § lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor (391/91). Genom förordning stadgas om maximitiden för det studiestöd som beviljas för högskoleexamen som avläggs utomlands.

5 a §

Heltidsstudier

Studier där målsättningen är att avlägga högskoleexamen är heltidsstudier. *Andra högskolestudier är heltidsstudier när deras omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad.*

7 §

Tidsbegränsningar

Studiestöd beviljas för den tid då den studerande bedriver heltidsstudier. Studier som omfattar minst åtta veckor i en följd berättigar till två månaders studiestöd.

Studiestöd för högskolestudier kan fås för högst 70 månader. *Den tid som berättigar till stöd för avläggande av en högskoleexamen bestäms på basis av examens omfattning enligt universitetslagen eller yrkeshögskolelagen så, att den tid som berättigar till stöd är högst nio månader per sådant läsår som innefattas i examens omfattning, utökad med tio månader. För ett sådant halvt läsår som följer på de fulla läsåren är den tid som berättigar till stöd dock fem månader. Den tid som berättigar till stöd för högre yrkeshögskoleexamen bestäms på basis av yrkeshögskoleexamens och högre yrkeshögskoleexamens sammanlagda omfattning, utökad med tio månader. Om en studerande som har avlagt lägre högskoleexamen fortsätter studierna för en högre högskoleexamen i ett utbildningsprogram till vilket de studerande antas vid separat antagning, beaktas de månaer som har använts för lägre högskoleexamen inte vid uträkningen av den tid som berättigar till stöd för denna högre högskoleexamen. Den tid som berättigar till stöd i fråga om en sådan högre högskoleexamen i vilken huvudämnet eller den ämnesgrupp till vilket huvudämnet hör är asiatiska och afrikanska språk och kulturer är dock högst 64 månader.*

I fråga om en examen som avläggs vid en utländsk högskola bestäms den tid som be-

Inom utbildning som leder till en yrkesinriktad examen kan studiestöd fås för högst den tid som avses i 31 § 1 mom. lagen om yrkesutbildning. Inom gymnasieutbildning kan studiestöd fås för högst den tid som avses i 24 § 1 mom. gymnasielagen.

7 a §

Förlängning av maximitiden för studiestöd för en högre högskoleexamen

En studerande som har fått studiestöd under den maximitid som fastställts för avläggande av en högre högskoleexamen kan beviljas studiestöd för den återstående tiden av studierna, dock högst för nio månader. Ett villkor är att studeranden visar att studierna fördröjts på grund av sjukdom som avsevärt inverkat på framgången i studierna eller av något annat synnerligen vägande skäl. Förlängd tid kan dock beviljas endast i det fall att studier på heltid under högst ett läsår anses vara en förutsättning för avläggande av examen.

Stöd enligt denna paragraf beviljas inte studerande som redan har beviljats studiestöd under 70 månader.

Undervisningsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

rättigar till studiestöd på de grunder som anges ovan och på basis av examens omfattning och läsårets längd.

Om en studerande som har beviljats studiestöd för högskolestudier men som inte har avlagt högskoleexamen inleder studier för en andra högskoleexamen, beaktas de månader som använts för den tidigare examen vid uträkningen av den tid som berättigar till stöd.

Närmare bestämmelser om maximitiden för studiestöd för högskoleexamina av olika omfattning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Inom utbildning som leder till en yrkesinriktad examen kan studiestöd fås för högst den tid som avses i 31 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning. Inom gymnasieutbildning kan studiestöd fås för högst den tid som avses i 24 § 1 mom. i gymnasielagen.

7 a §

Förlängning av maximitiden för studiestöd för en högre högskoleexamen

En studerande som har fått studiestöd under den maximitid som avses i 7 § för avläggande av en högre högskoleexamen kan beviljas studiestöd för den återstående tiden av studierna, dock högst för nio månader. Ett villkor är att studeranden visar att studierna fördröjts på grund av sjukdom som avsevärt inverkat på framgången i studierna eller av något annat synnerligen vägande skäl. Förlängd tid kan dock beviljas endast i det fall att studier på heltid under högst ett läsår anses vara en förutsättning för avläggande av examen.

Stöd enligt denna paragraf beviljas inte studerande som redan har beviljats studiestöd under 70 månader.

Närmare bestämmelser om ansökan om förlängning som avses i 1 mom. och grunderna för beviljande av förlängning utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 a §

Studiestödsnämndernas uppgifter

Studiestödsnämnderna har till uppgift att

- 1) följa framgången i studierna och på eget initiativ eller på begäran av Folkpensionsanstalten eller den studerande ge utlåtande om studieframgången,
- 2) ange tillräcklig omfattning i fråga om studier som bedrivs under sommaren *eller utomlands* och i enskilda fall ge utlåtande till Folkpensionsanstalten.

9 a §

Studiestödsnämndernas uppgifter

Studiestödsnämnderna har till uppgift att

- 1) följa framgången i studierna och på eget initiativ eller på begäran av Folkpensionsanstalten eller den studerande ge utlåtande om studieframgången,
- 2) ange tillräcklig omfattning i fråga om studier som bedrivs under sommaren och i enskilda fall ge utlåtande till Folkpensionsanstalten.
- 3) *ange tillräcklig omfattning i fråga om studier som bedrivs utomlands på annat sätt än via studentutbytesprogram och i enskilda fall ge utlåtande till Folkpensionsanstalten,*
- 4) *på begäran av Folkpensionsanstalten eller den studerande ge utlåtande om huruvida en låntagare som har fått statsborgen för studielån och som har avlagt examen är berättigad till studielånsavdrag,*
- 5) *på eget initiativ eller på begäran av Folkpensionsanstalten eller den studerande ge utlåtande om huruvida en studerande som har fått studiestöd under den maximala tiden kan beviljas förlängning av den tid som berättigar till studiestöd på det sätt som föreskrivs i 7 a §.*

2 kap.

Studiestödsförmåner

14 a §

Bostadstilläggets belopp

Bostadstillägget är 80 procent av månadshyran, bruksvederlaget eller med dessa jämförbara månatliga boendekostnader av fast storlek enligt hyresavtalet eller bostadsrättsavtalet. När bostadstillägg beviljas beaktas inte boendekostnader till den del de överstiger 214,44 euro. En studerandes andel av boendekostnaderna fås genom att boendekostnaderna för hela bostaden divideras med antalet boende, om inte någon annan fördelningsgrund godkänns av särskilda

2 kap.

Studiestödsförmåner

14 a §

Bostadstilläggets belopp

Bostadstillägget är 80 procent av månadshyran, bruksvederlaget eller med dessa jämförbara månatliga boendekostnader av fast storlek enligt hyresavtalet eller bostadsrättsavtalet. När bostadstillägg beviljas beaktas inte boendekostnader till den del de överstiger 252 euro. En studerandes andel av boendekostnaderna fås genom att boendekostnaderna för hela bostaden divideras med antalet boende, om inte någon annan fördelningsgrund godkänns av särskilda

skäl.

Om en studerande bor i en bostad som han eller hon hyr av sin förälder eller som föräldern äger, är bostadstillägget högst 58,87 euro i månaden. Bostadstillägget för en studerande som studerar på avgiftsbelagda linjer vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter är 58,87 euro i månaden, om den studerande bor i läroanstaltens elevhem.

Bostadstillägget för den som studerar utomlands är 180,80 euro i månaden. Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om bostadstilläggets belopp i länder med låg hyresnivå.

Bostadstillägg betalas inte, om boendekostnaderna understiger 33,63 euro i månaden.

16 §

Statsborgens storlek

Beloppet av statsborgens för studielån är 220 euro per stödmånad för den som fyllt 18 år och 310 euro för den som får vuxenutbildningsstöd. Om den sökande är yngre än 18 år beviljas 160 euro i borgen. Rätten till högre statsborgens börjar vid ingången av den månad då den studerande fyller 18 år. Beloppet av statsborgens för studielån för den som studerar utomlands är 360 euro per stödmånad.

skäl.

Om en studerande bor i en bostad som han eller hon hyr av sin förälder eller som föräldern äger, är bostadstillägget högst 58,87 euro i månaden. Bostadstillägget för en studerande som studerar på avgiftsbelagda linjer vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter är 58,87 euro i månaden, om den studerande bor i läroanstaltens elevhem.

Bostadstillägget för den som studerar utomlands är 210 euro i månaden. Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om bostadstilläggets belopp i länder med låg hyresnivå.

Bostadstillägg betalas inte, om boendekostnaderna understiger 33,63 euro i månaden.

16 §

Statsborgens storlek

Beloppet av statsborgens för studielån per stödmånad är

1) 300 euro för en högskolestuderande och för den som får vuxenutbildningsstöd,

2) 220 för andra än högskolestuderande, om den studerande har fyllt 18 år, och 160 euro om den studerande inte har fyllt 18 år; rätten till högre statsborgens börjar vid ingången av den månad då den studerande fyller 18 år,

3) 440 euro för högskolestuderande och 360 euro för andra utomlands studerande.

16 c §

Rätt till studielånsavdrag

Rätt till studielånsavdrag som avses i 127 d § i inkomstskattelagen har en studielåntagare som har avlagt högre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen. En studielåntagare som har avlagt lägre högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag endast om han eller hon har antagits för att avlägga enbart lägre högskoleexamen. En studielåntagare kan beviljas rätt till studielånsavdrag

endast för den första till avdrag berättigade examen som han eller hon har avlagt.

16 d §

Berättigade till studielånsavdrag

Den som har avlagt högre högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som använts för att avlägga examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt universitetslagen med högst två läsår. Den som har avlagt yrkes-högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som har använts för examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt yrkeshögskolelagen med högst ett läsår. Den som har avlagt lägre högskoleexamen och som har antagits för att avlägga endast lägre högskoleexamen har rätt till studielånsavdrag, om den tid som har använts för att avlägga examen överskrider den tid som motsvarar examens omfattning enligt universitetslagen med högst ett läsår.

Den som har avlagt examen vid en utländsk högskola har rätt till studielånsavdrag på motsvarande grunder.

Den tid som har använts för att avlägga examen beräknas från början av den termin då en studerande första gången tagit emot en studieplats vid en högskola till utgången av den termin då en i 16 c § avsedd examen har avlagts.

16 e §

Studielånsavdrag vid fördröjda studier

En låntagare är berättigad till studielånsavdrag även om den tid som använts för avläggande av examen är högst två läsår längre än vad som föreskrivs i 16 d §, om låntagarens studier under den tid som avses i nämnda paragraf har fördröjts på grund av fullgörande av tjänstgöring enligt vämppliktslagen (452/1950), civiltjänstlagen (1723/1991) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) eller på grund av egen sjukdom. Den tid det tar att avlägga examen kan vara längre än vad som avses i 16 d § också när låntagaren under den

tid som avses i nämnda paragraf har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) för skötsel av barn. Endast de terminer kan beaktas under vilka låntagaren har fullgjort värnplikt, frivillig militärtjänst för kvinnor eller civiltjänst eller fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för skötsel av barn, sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av sjukdom, pension eller ersättning på basis av full arbetsförmåga eller invaliditetspension enligt folkpensionslagen.

Omständigheter som förlängt den tid det tar att avlägga examen kan beaktas endast om de utan avbrott har varit aktuella under minst en månad. Under en termin kan endast en till förlängning berättigad period beaktas.

Närmare bestämmelser om hur de i 1 och 2 mom. avsedda grunderna för förlängning av den tid som berättigar till studielånsavdrag skall beaktas utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 f §

Beslut om studielånsavdrag

Folkpensionsanstalten undersöker utan ansökan på basis av högskolans uppgifter om den dag då studierna inletts och den dag då examen avlagts huruvida en studielåntagare som har avlagt en högskoleexamen som berättigar till studielånsavdrag har rätt till avdraget. När det är fråga om en studerande vid en utländsk högskola undersöker dock Folkpensionsanstalten rätten till studiestödsavdrag på basis av de uppgifter om när studierna inletts och när examen avlagts som den studerande har lämnat.

Om en låntagare har rätt till studielånsavdrag räknar Folkpensionsanstalten på basis av de uppgifter om studielån som penninginstitutet lämnat också ut studielånsavdragets maximibelopp enligt 127 d § i inkomstskattelagen och ger låntagaren ett beslut om rätt till studielånsavdrag och maximibeloppet av studielånsavdraget. Beslutet kan meddelas utan att den som saken

gäller hörs.

Om en låntagare på basis av de uppgifter som högskolan och penninginstituten har lämnat inte är berättigad till studielånsavdrag, sänder Folkpensionsanstalten ett förslag till beslut till låntagaren. Beslutet enligt förslaget träder i kraft, om inte låntagaren inom den tid som reserverats för anförande av besvär skriftligen begär att ärendet skall behandlas på nytt.

Med avvikelse från bestämmelserna ovan skall en sådan studielåntagare som avses i 127 d § 6 mom. i inkomstskattelagen ansöka om rätt till studielånsavdrag hos Folkpensionsanstalten.

Närmare bestämmelser om beslutsförfarandet och det ansökningsförfarande som avses i 4 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

41 b §

Rätt att få uppgifter

För verkställigheten av studiestödet har Folkpensionsanstalten utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

5) av penninginstituten i fråga om varje låntagare få uppgifter om till vilket belopp studielån med statsborgen har lyfts och om räntorna, så som Folkpensionsanstalten bestämmer,

7) av straffanstalter och av tvångsinrättningar enligt 1 § lagen om internering av farliga återfallsförbrytare (317/1953) få uppgifter om när ett straff börjar och slutar.

41 b §

Rätt att få uppgifter

För verkställigheten av studiestödet har Folkpensionsanstalten utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

5) av penninginstituten i fråga om varje låntagare få uppgifter om till vilket belopp studielån med statsborgen har lyfts, om amorteringarna på studielånet och om räntorna, så som Folkpensionsanstalten bestämmer,

7) av straffanstalter och av tvångsinrättningar enligt 1 § i lagen om internering av farliga återfallsförbrytare (317/1953) få uppgifter om när ett straff börjar och slutar ;

8) av skatteförvaltningen för skötseln av uppgifter som gäller studielånsavdrag få behövliga identifieringsuppgifter och uppgifter om användningen av studielånsavdrag för sådana skattskyldiga som i beskattningen dragit av studielånsavdragets maxibelopp enligt 127 d § i inkomstskattelagen.

41 c §

Studiestödsnämndernas rätt att få uppgifter

Personer som sköter studiestödsuppgifter med stöd av ett avtal enligt 9 § 3 mom. har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att använda sådana för behandlingen av förmåner enligt denna lag nödvändiga uppgifter som Folkpensionsanstalten erhållit.

Ovan nämnda personer som sköter studiestödsuppgifter har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter också rätt att av i 41 a § avsedda myndigheter och andra instanser avgiftsfritt få för behandlingen av förmåner enligt denna lag nödvändiga uppgifter om en viss person.

41 d §

Utlämnande av uppgifter

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

- 1) till det penninginstitut där den studerande har studielån utlämna uppgifter för att till studielånet lägga räntor enligt 34 § samt i fråga om lån som beviljats enligt lagen om studiestöd (28/1972) uppgifter om att studierna upphört och att räntestödet återställts,
- 2) till det penninginstitut där den studerande har sökt studielån utlämna uppgifter om statsborgen för studielån och dess giltighet, samt

41 c §

Studiestödsnämndernas rätt att få uppgifter

Studiestödsnämnderna har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att av Folkpensionsanstalten få uppgifter som är nödvändiga med tanke på skötseln av de uppgifter som nämns i 9 a § samt de uppgifter som Folkpensionsanstalten har om de i 16 e § avsedda grunderna för förlängning av den till studielånsavdrag berättigade tiden. Studiestödsnämnderna har rätt att få uppgifterna avgiftsfritt.

Studiestödsnämnder som sköter studiestödsuppgifter med stöd av ett avtal enligt 9 a § 4 mom. har dessutom utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att använda sådana för behandlingen av förmåner enligt denna lag nödvändiga uppgifter som Folkpensionsanstalten erhållit.

I 2 mom. avsedda studiestödsnämnder har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter också rätt att av i 41 a § avsedda myndigheter och andra instanser avgiftsfritt få sådana uppgifter om en viss person som är nödvändiga för behandlingen av förmåner enligt denna lag.

41 d §

Utlämnande av uppgifter

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

- 1) till det penninginstitut där den studerande har studielån utlämna uppgifter för läggande av räntor enligt 34 § till studielånet samt i fråga om lån som beviljats enligt lagen om studiestöd (28/1972) uppgifter om att studierna upphört,
- 2) till det penninginstitut där den studerande har sökt studielån utlämna uppgifter om statsborgen för studielån och dess giltighet,
- 3) till skatteförvaltningen utlämna upp-

3) till nordiska studiestödsmyndigheter utlämna uppgifter om studiestöd som medborgare i dessa länder och finska medborgare som studerar i dessa länder får från Finland.

43 §

Teknisk anslutning

Vad som i denna paragraf bestäms om utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning gäller även Folkpensionsanstaltens rätt att med hjälp av teknisk anslutning få uppgifter enligt 41 a och 41 b § samt 41 d § 2 punkten.

47 §

Omkostnader

De utgifter som verkställigheten av denna lag förorsakar folkpensionsanstalten räknas som folkpensionsanstaltens omkostnader och de utgifter som åsamkas läroanstalterna för de uppgifter som stadgas i lagens 8 § 3 mom. samt 9 § 1 och 2 mom. räknas som utgifter för läroanstalten i fråga.

Om de omkostnader som förorsakas av de uppgifter som på basis av ett avtal enligt 9 § 3 mom. ankommer på läroanstalten avtalas mellan folkpensionsanstalten och läroanstalten.

gifter om personer berättigade till studielånsavdrag och maximibeloppet av studielånsavdraget för dessa personer och de amorteringar på studielånet som dessa gjort årligen,

4) till nordiska studiestödsmyndigheter utlämna uppgifter om studiestöd som medborgare i dessa länder och finska medborgare som studerar i dessa länder får från Finland.

43 §

Teknisk anslutning

Vad som i denna paragraf bestäms om utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning gäller även Folkpensionsanstaltens rätt att med hjälp av teknisk anslutning få uppgifter enligt 41 a och 41 b § samt 41 d § 2 och 3 punkten.

47 §

Omkostnader

De utgifter som verkställigheten av denna lag förorsakar Folkpensionsanstalten räknas som Folkpensionsanstaltens omkostnader och de utgifter som åsamkas läroanstalterna för de uppgifter som föreskrivs i lagens 8 § 3 mom. samt 9 a § 1 och 2 mom. räknas som utgifter för läroanstalten i fråga.

Om de omkostnader som förorsakas av de uppgifter som på basis av ett avtal enligt 9 a § 4 mom. ankommer på läroanstalten avtalas mellan Folkpensionsanstalten och läroanstalten.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Lagens 14 a § tillämpas dock från den 1 november 2005.

Bestämmelserna i 7 § och 7 a § i denna lag tillämpas på studerande som vid antagningen tar emot en studieplats eller som för första gången anmäler sig som närvarande den 1 augusti 2005 eller därefter.

Rätt till studielånsavdrag enligt 16 c § i denna lag har en studielåntagare som vid antagningen tar emot en studieplats för högre eller lägre högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen den 1 augusti 2005 eller därefter. Rätt till avdrag har också den som har antagits som studerande före den 1 augusti 2005 men som för första gången anmäler sig som närvarande den 1 augusti 2005 eller därefter. Högskolestudier som en låntagare har bedrivit före denna lags ikraftträdande beaktas inte när den tid som berättigar till studielånsavdrag räknas ut.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 58 § 1 mom. 2 punkten, 105 § och 132 § 2 mom., sådana de lyder, 58 § 1 mom. 2 punkten i lag 1126/1996, 105 § i lag 896/2001 och 132 § 2 mom. i lag 772/2004, samt fogas till lagen nya 127 d och 127 e § som följer:

Gällande lydelse

58 §

Ränteutgifter

En skattskyldig har rätt att från sina kapitalinkomster dra av räntorna på sina skulder, om skulden

2) avser en av staten eller Ålands landshapsstyrelse garanterad studieskuld (studieskuld),

105 §

Studiepenningsavdrag vid kommunalbeskattningen

Om en skattskyldig har fått i lagen om studiestöd (65/1994) avsedd *annan* studiepenning än *vuxenstudiepenning*, skall från hans nettoförvärvsinkomst göras kommunalbeskattningens studiepenningsavdrag. Dettas fulla belopp är 2 200 euro, dock högst beloppet av studiepenningen. Avdraget minskas med 50 procent av de belopp varmed beloppet av den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger studiepenningsavdragets fulla belopp.

Föreslagen lydelse

58 §

Ränteutgifter

En skattskyldig har rätt att från sina kapitalinkomster dra av räntorna på sina skulder, om skulden

2) avser en av staten eller Ålands landshapsregering garanterad studieskuld eller en av ett offentligt samfund garanterad eller beviljad studieskuld som hör till studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (studieskuld),

105 §

Studiepenningsavdrag vid kommunalbeskattningen

Om en skattskyldig har fått i lagen om studiestöd avsedd studiepenning, skall från hans nettoförvärvsinkomst göras kommunalbeskattningens studiepenningsavdrag. Dettas fulla belopp är 2 200 euro, dock högst beloppet av studiepenningen. Avdraget minskas med 50 procent av de belopp varmed beloppet av den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger studiepenningsavdragets fulla belopp.

Avdrag från skatten

127 d §

Studielånsavdrag

En sådan i 16 c § i lagen om studiestöd avsedd skattskyldig som avlagt en till avdrag berättigande examen inom föreskriven tid får från skatten dra av ett belopp som motsvarar amorteringarna på studielånet (**studielånsavdrag**).

Avdrag beviljas per år till ett sammanlagt belopp som är högst 30 procent av den del av den skattskyldiges till avdrag berättigande studielån som överstiger 2 500 euro. Med ett till avdrag berättigande studielån avses ett studielån enligt lagen om studiestöd som har uppkommit mellan utgången av den termin som föregår den första dagen för sådana högstskolestudier som avses i 16 c § i lagen om studiestöd och början av den termin som följer efter den dag då en till avdrag berättigande examen avlades, exklusive de kapitaliserade räntorna på studielånet under denna tid (**studielånsavdragets maximibelopp**).

Studielånsavdragets maximibelopp beräknas högst på basis av det lånebelopp som motsvarar studielånsbeloppet enligt den omfattning som föreskrivs för examen med stöd av universitetslagen (645/1997) eller yrkeshögskolelagen (351/2003), när det studielånsbelopp som motsvarar maximibeloppet av statsborgen beaktas för nio månader per läsår. Till den del examens omfattning inte utgör hela år, beaktas vid beräkning av maximibeloppet studielånet för fem månader per ett halvt läsår. Det maximala lånebeloppet enligt examens omfattning beräknas enligt de bestämmelser om maximibeloppet av statsborgen för studielån som gäller vid den tidpunkt då examen avläggs.

Folkpensionsanstalten avgör om den skattskyldige är berättigad till studielånsavdrag, och fastställer studielånsavdragets maximibelopp. Skatteförvaltningen beviljar avdraget årligen på basis av de amorteringar på studielånet som en till studielånsavdrag berättigad skattskyldig har gjort

under de tio närmaste åren efter det år då examen avlades.

Om en studielåntagare betalar av på ett studielån som på basis av statsborgen har betalats av statens medel, har han eller hon på basis av amorteringen till borgensmannen rätt till studielånsavdrag på samma villkor som om han eller hon skulle betala av ett egentligt studielån enligt lagen om studiestöd.

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller på motsvarande villkor skattskyldiga som har omfattats av studiestödssystemet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i landskapet Åland och som under skatteåret har amorterat på ett studielån som motsvarar ett studielån enligt lagen om studiestöd.

127 e §

Hur studielånsavdraget görs

Studielånsavdraget görs i första hand från inkomstskatten till staten. Avdraget görs från skatten på förvärvsinkomsten och skatten på kapitalinkomsten enligt förhållandet mellan dessa skattebelopp. Till den del avdraget överstiger beloppet av inkomstskatten till staten, görs avdraget från kommunalskatten, den försäkrades sjukförsäkringspremie och kyrkoskatten enligt förhållandet mellan dessa skatter. Avdraget görs efter de övriga avdrag som görs från inkomstskatten samt efter de underskottsgottgörelser som avses i 131 och 131 a §.

Om beloppet av studielånsavdraget överstiger beloppet av de skatter som påförts den skattskyldige under skatteåret, uppstår för den skattskyldige på grundval av skillnaden ett **skatteunderskott vid studielånsavdrag**, vilket på det sätt som föreskrivs i 1 mom. avdras från de skatter som påförs den skattskyldige de följande åren, under högst 10 skatteår allteftersom skatt påförs.

Skatteunderskotten vid studielånsavdrag avdras före det studielånsavdrag som beviljas på basis av amorteringarna under skatteåret och i den ordning de har uppkommit. Skatteunderskottet vid studielånsavdrag av-

dras under högst 15 år efter det år då examen avlades.

132 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från den skattskyldiges statsskatt

Särskild underskottsgottgörelse avdras i första hand från den inkomstskatt som skall betalas till staten för förvärvsinkomst, efter det att från skatten dragits av andra avdrag som skall dras av från skatten. Särskild underskottsgottgörelse avdras efter underskottsgottgörelse.

132 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från den skattskyldiges statsskatt

Särskild underskottsgottgörelse avdras i första hand från den inkomstskatt som skall betalas till staten för förvärvsinkomst, efter det att från skatten dragits av andra avdrag som skall dras av från skatten, *med undantag av studielånsavdraget*. Särskild underskottsgottgörelse avdras efter underskottsgottgörelse.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för år 2005.

Vid beräkning av det till studielånsavdrag berättigade studielånsbelopp som avses i 127 d § 2 mom. beaktas studielån som har lyfts för högskolestudier som har inletts den 1 augusti 2005 och därefter.

3.

Lag**om ändring av 16 och 65 § i lagen om beskattningsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 december 1995 om beskattningsförfarande (1558/1995) rubriken för 65 § samt

fogas till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1122/1996, 1127/1996, 1172/1998 och 565/2004, ett nytt 10 mom., varvid det nuvarande 10 mom. blir 11 mom., och till 65 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna uppgifter om utgifter och avdrag

Folkpensionsanstalten skall för beviljande av studielånsavdrag tillställa skatteförvaltningen behövliga uppgifter om skattskyldiga som är berättigade till studielånsavdrag, året då en till avdrag berättigande examen avlades, studielånsavdragets maximibelopp samt de amorteringar som de till avdrag berättigade skattskyldiga har gjort på studielånet.

65 §

Ändringssökande i beslut som gäller förlust

I beslut som gäller fastställd förlust får ändring sökas för det skatteår som beslutet om den fastställda förlusten hänför sig till.

65 §

Ändringssökande i beslut som gäller förlust och skatteunderskott vid studielånsavdrag

I beslut som gäller fastställd förlust får ändring sökas för det skatteår som beslutet om den fastställda förlusten avser.

I beslut som gäller skatteunderskott vid studielånsavdrag enligt 127 e § 2 mom. i inkomstskattelagen får ändring sökas för det skatteår som beslutet om skatteunderskott vid studielånsavdrag avser.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.
